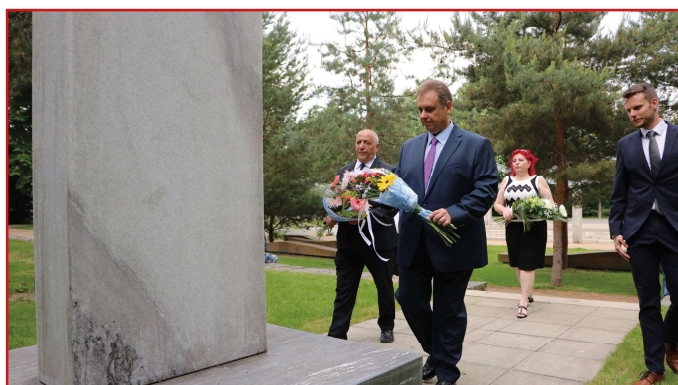

ΚΑΛΗΜΕΡΑ

3/2024

Καλή δύναμη και καλή
συνέχεια, κ. Παρέσογλου!

Η Καλημέρα εκδίδεται με την οικονομική υποστήριξη του Υπουργείου
Πολιτισμού της Τσεχίας.
Tento časopis je vydáván za finanční podpory Ministerstva Kultury ČR.

MINISTERSTVO
KULTURY

Πανεπιστήμιο Νέας Υόρκης
στην Πράγα (UNYP)

EDITORIAL

Περιοδική έκδοση της ΕΚ Πράγας

Εκδότης / Vydavatel:
Ελληνική Κοινότητα Πράγας / Řecká obec Praha

Σύνταξη / Redakční rada:
Tassula Zissaki-Healey, Virginia Mprouta,
Alexis Tziokas, Michalis Laso,
Kateřina Bošková

Αλληλογραφία / Korespondence:
Řecká obec, Vcelova 3, 120 00 Praha 2

facebook/Ελληνική-Κοινότητα-στην-Πραγα

E-mail:
tassula.healey@gmail.com (ΕΚ Πράγας)

Web:
<http://www.ropraha.eu>

Λογαριασμός ΕΚ Πράγας
Česká spořitelna, Praha 1,
č.ú.: 1928830399/0800

Εκτύπωση / Tisk:
GRAFIKSHOP
Bubenská 1477/1, 170 00 Praha 7

Συνδρομή

Beneficiary:
Řecká obec Praha, Vcelova 3, 120 00 Praha 2,
Prague - Czech Republic

Beneficiary Bank:
Česká Spořitelna a.s., Pobočka Praha 1,
Václavské nám. 16, 110 00 Praha 1,
Prague - Czech Republic
IBAN: CZ80 0800 0000 0019 2883 0399
BIC (SWIFT): GIBACZPX

Καλή σχολική χρονιά! Καλό φθινόπωρο!

Από τον Οκτώβρη ξεινάμε και πάλι τα μαθήματα ελληνικής και τσεχικής γλώσσας. Επιτυχίες και φέτος στους μικρούς μας μαθητές. Συνεχίζουμε με τα εργαστήρια της δασκάλας Βιργινίας Μπούτα και το θέατρο της δασκάλας Ναυσικάς Νικολαΐδου. Ευχόμαστε σε όλους, μικρούς και μεγάλους μαθητές μας πρόοδο σε όλες τις προσπάθειές τους.

Οι εκδηλώσεις της Κοινότητάς μας θα ξεκινήσουν στις **2 Νοεμβρίου**, με τον εορτασμό της επετείου της 28ης Οκτωβρίου 1940, το ΟΧΙ του λαού μας στον φασισμό και τους κατακτητές Ιταλούς, Γερμανούς και Βούλγαρους. Φέτος λόγω του μεγάλου κόστους της αίθουσας στο ξενοδοχείο Μπέλβεντερε (μάλλον το έχουν παρακάνει!) ο εορτασμός μας θα πραγματοποιηθεί στην **Πράγα 5- Smíchov, F&B Centrum (vchod z restaurace Potrefená husa Na verandách), Nádražní 43/84**. Θα συνεχίσουμε με τις εκδηλώσεις των μικρών μας μαθητών για τα Κάλαντα και το Χριστουγεννιάτικο Πάρετι για παιδιά και γονείς.

Το Πρόγραμμα για το 2025 θα σας το ανακοινώσουμε στο επόμενο τεύχος. Σ' αυτό το τεύχος σας παρουσιάζουμε την Τελετή Αποφοίτησης 2024 του Πανεπιστημίου Νέας Υόρκης στην Πράγα. Στη στήλη Συνεντεύξεις θα διαβάσετε τις συνεντεύξεις γονιών, του Δρ. Κώστα Σωτηριάδη, της Κατερίνας Δαλγιαννάκη Baštan, εκπαιδευτικού και του Προέδρου της Ελληνικής Κοινότητας Τασιένδης, Κώστα Πολίτη. Σας παρουσιάζουμε και μια σύντομη ιστορία των ελλήνων πολιτικών προσφύγων του 1949 στην Τασιένδη, Ουζμπεκιστάν στη στήλη Άρθρα. Στην ίδια στήλη, Άρθρα, η Βιργινία Μπούτα σας παρουσιάζει μερικά βιβλία για παιδιά που μπορούν οι γονείς να 'διαβάζουν' μαζί με τα παιδιά τους. Δυστυχώς, δεν είχαμε την ευκαιρία να αποχαιρετίσουμε τον αγαπημένο μας Πρόεδρο της Ελλάδας, κ. Αθανάσιο Παρόσογλου σε εκδήλωση της Κοινότητάς μας, γι' αυτό τον αποχαιρετάμε μέσω του περιοδικού μας και με ένα ψηφιακό άλμπουμ από φωτογραφίες του Προέδρου σε εκδηλώσεις των Ελληνικών Κοινοτήτων στην Τσεχία. Ευχόμαστε στον Πρόεδρο υγεία και καλή συνέχεια στο επόμενο πόστο του.

Στην στήλη από την Ελλάδα για την Ελλάδα θα διαβάσετε για τις θηριωδίες των γερμανικών δυνάμεων κατοχής στο μαρτυρικό χωριό Μεσόβουνο. Αναδημοσιεύουμε άρθρο του καθηγητή σύγχρονης ιστορίας, Γιώργη Μαργαρίτη για το ποιος υπεράσπισε την Ελλάδα τον Απρίλιο του 1941. Επίσης, σ' αυτή τη στήλη σας παρουσιάζουμε την φωτογράφο Χλόη Ακριθάκη, η οποία ήταν στην Πράγα αρκετά χρόνια μαζί μας. Διαβάστε, επίσης, για το όμορφο μας νησί, τη Λέσβο.

Καλή ανάγνωση! (ΤΖΗ)

26 ΙΟΥΝΙΟΥ: ΤΕΛΕΤΗ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ 2024 ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΑ (UNYP). ΚΑΛΗ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΙΣ ΑΝΩΤΕΡΑ ΣΤΟΥΣ 144 ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΑΠΟ 35 ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ!

Ο Πρόεδρος, κ. Ανδρέας Αντωνόπουλος χαιρετά τους απόφοιτους

Η Τελετή πραγματοποιήθηκε στις 26 Ιουνίου στο ιστορικό και πανέμορφο Art Nouveau κτίριο, Obecní dům στην πλατεία náměstí Republiky 5 της Πράγας σε μια πολύ συγκινητική ατμόσφαιρα για τους φοιτητές, γονείς και φίλους τους και για μας τους καλεσμένους. Την Τελετή τίμησαν με την παρουσία τους ο Πρόεδρος της Ελλάδας στην Τσεχία, κ. Αθανάσιος Παρέσος και άλλοι πρέσβεις ξένων πρεσβειών. Το UNYP είναι ιδιωτικό πανεπιστήμιο, το οποίο ιδρύθηκε το 1998 στην Πράγα από τον νυν Πρόεδρό του Ηλία Φούτση. Ο γιος του, Σωτήρης Φούτσης είναι ο Διευθυντής του ενώ ο Ανδρέας Αντωνόπουλος είναι ο Πρόεδρος του Πανεπιστημίου εδώ και πολλά χρόνια. Είναι ένα Πανεπιστήμιο που πιστεύει

στη διεθνοποίηση της παιδείας και μόρφωσης όπως μας είπε ο κ. Ηλίας Φούτσης στη σύντομη ομιλία του. Είναι ένας χώρος όπου φοιτητές από διάφορες χώρες και κουλτούρες ανταλλάζουν απόψεις, εμπειρίες και εκτός από τις ακαδημαϊκές γνώσεις και πτυχία, μαθαίνουν να ζούνε ειρηνικά και φιλικά. Σε μία ατμόσφαιρα γεμάτη χαρά, αισιοδοξία και πολλά όνειρα οι φοιτητές αποφοίτησαν δείχνοντας την ευγνωμοσύνη τους στους καθηγητές και σε όλο το προσωπικό που τους οδηγούσαν σταθερά προς μία πετυχημένη σταδιοδρομία. Εμείς ήμασταν περήφανοι διότι μεταξύ στους απόφοιτους ήταν και έλληνες φοιτητές όπως η Στέλλα Παπουτσίδου. Στο πρόσωπό της έβλεπε χαρά, ενθουσιασμό και αισιοδοξία για το

σύντομο μέλλον της. Της ευχόμαστε ακόμα μεγαλύτερες επιτυχίες στην ζωή της και εις ανώτερα!

Στη δεξίωση που ακολούθησε είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε με τους καθηγητές, οι οποίοι δείχνανε αυστηρότητα μεν, αλλά και πολλή αγάπη και φροντίδα για τους απόφοιτους τους.

Στον Ηλία Φούτση, στον Σωτήρη Φούτση, στον Ανδρέα Αντωνόπουλο και σε όλους του καθηγητές ευχόμαστε υγεία και πρόοδο στην εκπαίδευση των νέων επιστημόνων και τους ευχαριστούμε που μας δώσανε την ευκαιρία να παραβρεθούμε σε μια εξαιρετικά καλά οργανωμένη τελετή, σε μία ατμόσφαιρα ακαδημαϊκή και τόσο ανθρώπινη.

Ο κ. Σωτήρης Φούτσης (1ος δεξιά) με καθηγητές μπροστά στο κτήριο του Πανεπιστημίου

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΑΜΕ ΤΟΝ ΠΡΕΣΒΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΤΣΕΧΙΑ, Κ. ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΠΑΡΕΣΟΓΛΟΥ

Της Τασούλας Ζησάκη-Healey

Κανένας αποχαιρετισμός δεν είναι εύκολος. Ακόμα περισσότερο όταν αποχαιρετάς έναν αγαπημένο Πρόσβη της Ελλάδας. Εμείς εδώ στην Πράγα, δεν ήμασταν συνηθισμένοι να έχουμε Πρόσβεις της Ελλάδας που να δείχνουν τέτοιο μεγάλο ενδιαφέρον για τον Ελληνισμό της Τσεχίας και συγκεκριμένα για τις ιστορικές ελληνικές κοινότητες, οι οποίες ιδρύθηκαν το 1949 με τον ερχομό των ελλήνων πολιτικών προσφύγων του ελληνικού εμφυλίου πολέμου.

Η πρώτη μου συνάντηση ως Πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Πράγας με τον κ. Παρέσογλου έγινε τις πρώτες μέρες με το που ήρθε ο Πρόσβης στην Πράγα. Με κάλεσε στην Πρεσβεία για να 'γνωριστούμε' και για να 'μάθει από πρώτο χέρι' για τη δράση της Κοινότητάς μας. Από αυτή τη μέρα και μετά όλες οι συναντήσεις μας ήταν εγκάρδιες, φιλικές και ωφέλιμες για μένα διότι ο Πρόσβης με τις συμβουλές και τις προτάσεις του έδειχνε ενδιαφέρον για τα δρώμενα όχι μόνο της Κοινότητας Πράγας αλλά και για

τις άλλες Ελληνικές Κοινότητες στην Τσεχία και γενικά για τους Έλληνες που διαμένουν στην Τσεχία.

Το πρώτο μας ταξίδι ήταν στην πόλη Κρνοβόβ όπου ο Πρόσβης επισκέφτηκε επίσημα τον Δήμαρχο της Πόλης και άλλα επίσημα πρόσωπα του Δήμου Κρνοβόβ με τη συμμετοχή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Ομοσπονδίας Ελληνικών Κοινοτήτων στην Τσεχία και των Προέδρων Ελληνικών Κοινοτήτων. Ακολούθησε μια πολύ φιλική συνάντηση μόνο με

τα μέλη της Ομοσπονδίας και των Προέδρων όπου ο Πρόσβης άκουσε προσεκτικά ποια είναι η δράση των Κοινοτήτων και συγκεκριμένα ποιες είναι οι ανάγκες των Κοινοτήτων στην διατήρηση και εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Δεν άργησε ο Πρόσβης προσωπικά να ασχοληθεί με το θέμα της οικονομικής στήριξης του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελλάδας όχι μόνο των μαθημάτων ελληνικής γλώσσας αλλά και των εκδηλώσεων που προωθούν τις καλές σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Τσεχίας. Την ίδια μέρα με μεγάλη συγκίνηση ο Πρόσβης κατέθεσε λουλούδια στο μνημείο των πολιτικών προσφύγων στο κεντρικό πάρκο του Κρνοβόβ, το κάποτε 'ελληνικό πάρκο' όπου μαζεύονταν οι Έλληνες για να τα πούνε.

Ο κ. Παρέσογλου προσπαθούσε να συμμετάσχει σε όλες τις εκδηλώσεις όχι μόνο της Κοινότητας Πράγας αλλά και των άλλων Ελληνικών Κοινοτήτων. Μετά την επίσκεψη στο Κρνοβόβ, επισκέφτηκε και την Κοινότητα του Μπρνο όπου η πόλη

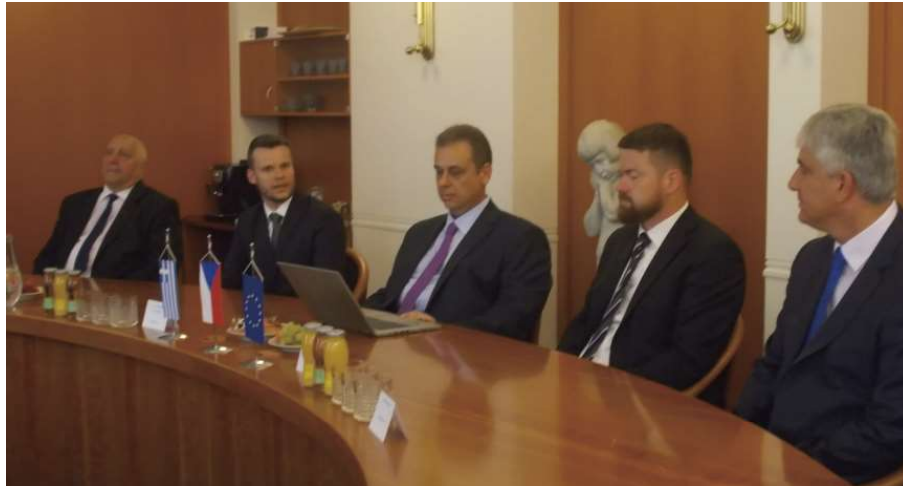
γιόρτασε την Ημέρα της Ελληνικής Γλώσσας. Δεν έλειπε ο Πρόεδρος ούτε από το Ετήσιο Ελληνικό Σάββατο στο Κάστρο Βεβέρζι στο Μπονο. Βέβαια, γιορτάσαμε την Ημέρα της Ελληνικής Γλώσσας και στην Πράγα κάτω από τον φωτισμένο με την ελληνική σημαία υψηλότερο πύργο της Πράγας. Η Ελληνική Κοινότητα Πράγας ήμασταν

πιο τυχεροί από τις άλλες Κοινότητες διότι τον είχαμε τον Πρόεδρο κοντά μας και είχαμε την ευκαιρία να συζητάμε μαζί του στον εορτασμό των επετείων των Εθνικών Γιορτών καθώς και σε διάφορες εκδηλώσεις της Κοινότητάς μας όπως ήταν η συναυλία αφιερωμένη στο έργο του Μίκη Θεοδωράκη, όπου ο Πρόεδρος τραγουδούσε μαζί μας.

Τραγουδούσε και σόλο με την ορχήστρα μας. Όλοι μαζί παρακολούθησαμε και το θεατρικό έργο 'Ο Επιμήδειος', το οποίο πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Πρεσβείας της Ελλάδας στην Τσεχία. Μαζί μας ήταν ο Πρόεδρος και στην παρουσίαση του βιβλίου 'Της Ντροπής' της Βίβιαν Αβρααμίδου-Πλούμπη, μαζί μας ήταν ο Πρόεδρος και στην έκθεση αφιερωμένη στην κατεχόμενη Κύπρο. Η ΕΚ Πράγας συνεργαστήκαμε στενά με την Πρεσβεία της Ελλάδας στην Τσεχία διότι για πρώτη φορά πιστέψαμε στο ειλικρινές ενδιαφέρον του Προέδρου για τα δρώμενα του Ελληνισμού στην Τσεχία. Θα μας λείπει ο κ. Αθανάσιος Παρέσογλου.

Τυχεροί είναι οι Έλληνες στο Ζάγκρεμπ με τον νέο τους Πρόεδρο, τον κ. Παρέσογλου.

Σας ευχόμαστε καλή υγεία και ότι ποθητέ, κ. Παρέσογλου.

Με τον Δήμαρχο της πόλης Κρονοβ

Στιγμιότυπα από εκδηλώσεις:

Στην έκθεσή μας για την κατεχόμενη Κύπρο

Τραγουδά με την ορχήστρα μας

Ο κ. Παρέσογλου με το ΔΣ της Ομοσπονδίας Ελληνικών Κοινοτήτων στην Τσεχία και τους Προέδρους Ελληνικών Κοινοτήτων στην Τσεχία

ΑΡΘΡΑ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΩΗΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ- ΤΑΣΚΕΝΔΗ ΤΟΥ ΟΥΖΜΠΕΚΙΣΤΑΝ

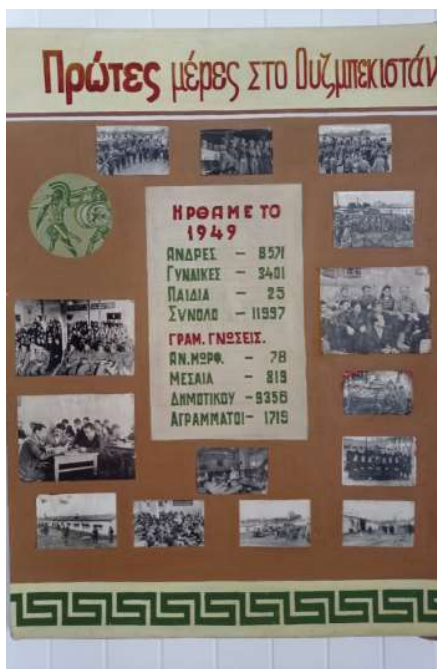
Της Τασούλας Ζησάκη-Healey

(Οι φωτογραφίες είναι από τη σελίδα του φβ Παιδιά και εγγόνια ελλήνων πολιτικών προσφύγων)

Αφορμή για το άρθρο αυτό ήταν η δράση του Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού της Τασκένδης, το οποίο με κάποιον τρόπο είναι ο συνεχιστής του Συλλόγου των Ελλήνων Πολιτικών προσφύγων στην Τασκένδη από το 1949.

Ιστορική αναδρομή: Ποιοι ήταν οι έλληνες πολιτικοί πρόσφυγες στην Τασκένδη;

Με την υποχώρηση του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας (ΔΣΕ), μετά από τρία χρόνια άνισο αγώνα, 1946-1949, για να σωθούν οι μαχητές και οι μαχήτριες του ΔΣΕ και τα στελέχη του από την ολική εξόντωσή τους από τον κυβερνητικό στρατό, οι πρώην σοσιαλιστικές χώρες χορήγησαν πολιτική ασυλία στα τμήματα που είχαν καταφύγει στο έδαφος της Λ. Δ. Αλβανίας, τα περισσότερα από τα οποία κατευθύνθηκαν στην πρώην Σοβιετική Ένωση. Άλλα τμήματα βρέθηκαν στις Λαϊκές Δημοκρατίες της Βουλγαρίας, Ρουμανίας, Ουγγαρίας, Τσεχοσλοβακίας, Ανατολικής Γερμανίας, Πολωνίας. Συνολικά γύρω στις 60.000 αγωνιστές και αγωνίστριες με τα γυναικόπαιδά τους, τους υπερήλικες και τραυματίες βρέθηκαν σ' αυτές τις φιλόξενες χώρες

το 1949 ως πολιτικοί πρόσφυγες για περισσότερο από 40 χρόνια.

Στη Σοβιετική Ένωση μετά από ένα δύσκολο, μυστικό και μακρινό ταξίδι βρέθηκαν 11.997 μαχητές και μαχήτριες του ΔΣΕ, από τους οποίους 8.571 άνδρες, 3.401 γυναίκες και 25 παιδιά. Ο αριθμός αυτός αυξήθηκε με την ένωση οικογενειών τη δεκαετία

του 1950. Μέχρι τον επαναπατρισμό τους, ο οποίος ξεκίνησε μετά το 1975, μετά την πτώση της χούντας στην Ελλάδα (1967-1974) οι έλληνες πολιτικοί πρόσφυγες της Τασκένδης, η Παροιικία, είχε 21.000 περίπου μέλη, μαζί με τις συζύγους και τα παιδιά τους από μικτούς γάμους.

Οι γραμματικές γνώσεις αυτών των ανθρώπων το 1949 ήταν: 78 άτομα με ανώτατη μόρφωση, 819 με ανώτερη τεχνική-μέση, 9.356 με Δημοτικό Σχολείο και 1.719 – αγράμματοι. Σύντομα, αυτοί οι αριθμοί θα αλλάξουν όπου η πλειοψηφία θα σπουδάσει σε διάφορες επαγγελματικές και ανώτερες σχολές και αρκετοί θα φτάσουν τον βαθμό του δόκτορα και άλλους ακαδημαϊκούς τίτλους. Πάνω από 90% προέρχονταν από τα χωριά της Ελλάδας και αυτή ήταν και η κοινωνική σύνθεση της Ελληνικής Παροιικίας της Τασκένδης από την αρχή της δημιουργίας της, δηλαδή, αγρότες 90%, εργάτες 5%, διανοούμενοι 5%. Αυτή ήταν και η σύνθεση των κυρίων τμημάτων του ΔΣΕ που είχαν περάσει τα σύνορα με την Αλβανία στα τέλη Αυγούστου του 1949, στην περιοχή της Ηπείρου, Κόνιτσας.

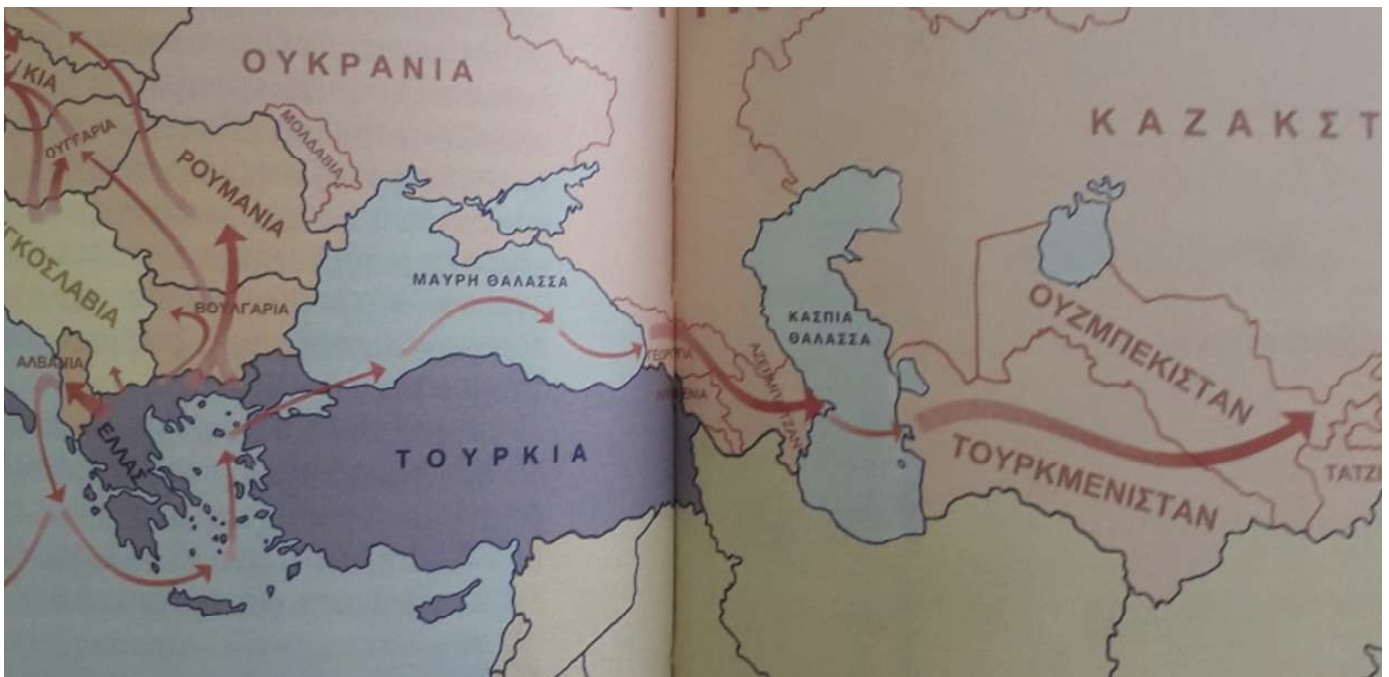
1949 Μαχητές και μαχήτριες του ΔΣΕ τις πρώτες μέρες από την άφιξή τους στην Τασκένδη

Το μακρινό μυστικό ταξίδι από το Δυρράχιο Αλβανίας: Η διαδρομή: Δυρράχιο – Ιόνιο Πέλαγος – Αιγαίο Πέλαγος – Στενά του Βοσπόρου – Μαύρη Θάλασσα- λιμάνι του Πότι της Γεωργίας- Φεριμπότ στην Κασπία Θάλασσα- στέπες της Τουρκμενίας (με τραίνα)- τελικός σταθμός, Τασκένδη, πρωτεύουσα του Ουζμπεκιστάν.

Υστερα από διμήνη ανάπαυση στο Ελβασάν και το Μπουρέλι της Αλβανίας, οι δυνάμεις του ΔΣΕ επιβιβάστηκαν στο Δυρράχιο σε σοβιετικά εμπορικά καράβια διαμορφωμένα με διώροφα

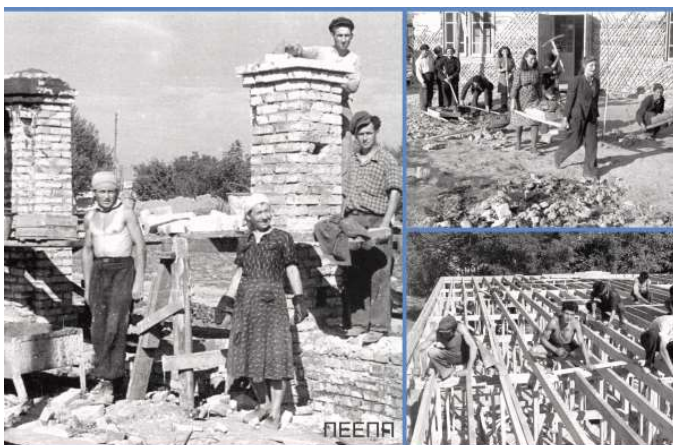
ξύλινα πατάκια έτσι ώστε να μπορούν να κρύβουν αυτό το ανθρώπινο φορτίο που κατευθύνθηκε μυστικά προς την πρώην ΕΣΣΔ. Κι έτσι, σύμφωνα με τις αφηγήσεις των πρώην μαχητών και μαχητριών του ΔΣΕ, ‘πέσαμε σ’ έναν καινούργιο κόσμο’, της σοβιετικής Τασκένδης. Σε κάθε στάση τους υποδέχονταν οι σοβιετικοί άνθρωποι με μουσικά όργανα και τραγούδια, οι σκοποί των οποίων ήταν γνώριμοι από τα ελληνικά επαναστατικά τραγούδια. Τους προσέφερε φαγητό, κλινοσκεπάσματα, παιχνίδια (σκάκι, ντάμα, τράπουλες).

Από παντού ακούγονταν η λέξη ‘παριζάνοι’ (αντάρτες) με σεβασμό διότι η άνθρωποι της Σοβιετικής Ένωσης είχαν οι ίδιοι πολεμήσει τον φασισμό από το 1941 όταν η φασιστική Γερμανία επιτέθηκε στη Σοβιετική Ένωση μέχρι την Μεγάλη Νίκη των Λαών, το 1945. Κι έτσι, μόλις φτάσανε στην Τασκένδη, οι στρατιωτικές μονάδες του ΔΣΕ, συγκροτημένες και πειθαρχημένες με τραγούδια και παλμό, έμπαιναν σε λεωφορεία για τους τόπους κατοικίας στην Τασκένδη ή στο τραίνο για την γειτονική πόλη Τσιρτσίκ.

Το μακρινό ταξίδι προς την Τασκένδη Ουζμπεκιστάν

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΟΥΛΕΣ ΣΤΗΝ ΤΑΣΚΕΝΔΗ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τα σπίτια των πολιτικών προσφύγων κτισμένα από τις διάφορες μπριγάδες ελλήνων οικοδόμων

Οι πρώτες 40 μέρες, η καραντίνα, πέρασαν με ιατρική παρακολούθηση, θεραπεία, διαπίστωση ικανότητας για εργασία και το είδος εργασίας, καθορισμό βαθμών αναπηρίας. Σε

όλους δόθηκε χρηματικό ποσό ύψους 500 ρουβλίων για κάλυψη μικροεξόδων, καθώς και είδη ένδυσης (παλτά, κοστούμια). Η μεγαλύτερη πλειοψηφία των πολιτικών προσφύγων

εγκαταστάθηκε στην Τασκένδη σε ειδικά οικήματα που είχαν προετοιμαστεί, 13 ελληνικές πολιτείες (πολιτειούλες) και οι δύο, οι 14η και 15η (γύρω στα 1.500 άτομα) στη γειτονική

πόλη Τσιρτσίκ με μεγάλα εργοστάσια χημείας και μηχανοκατασκευών. Οι πολίτες είχαν το κτήριο τραπεζαρίας, της διοίκησης, την αίθουσα εκδηλώσεων που μετατρεπόταν και σε κινηματογράφο, σχολεία, παιδικούς σταθμούς. Δημιουργήθηκαν μαγαζιά, χώροι υγιεινής και φροντίδας. Αρχικά, υπήρχαν προβλήματα με τη στέγαση και προπαντός όταν έγινε η επανένωση οικογενειών και όταν αυτοί οι νέοι μαχητές και μαχητρίες δημιουργούσαν νέες οικογένειες τη δεκαετία του 1950. Σύμφωνα το πρόβλημα θα λυθεί με τις πάνω από 100 πολυκατοικίες εκτός των κτιρίων που ζούσαν για τις

νέες οικογένειες, ενώ αργότερα οι εργαζόμενοι στα εργοστάσια και άλλων επιχειρήσεων πήραν διαμερίσματα από τα εργοστάσια και τις επιχειρήσεις αυτές. Επίσης, σύντομα εξασφαλίστηκε και εργασία για όλους που ήταν ικανοί να εργασθούν στα εργοστάσια 'Τασσελμας', όπου εργάστηκαν πάνω από 3.000 Έλληνες. Δεν θα αργήσουν οι πρώην αντάρτες να γίνουν πρωτοπόροι στη δουλειά τους με διάφορα βραβεία, τίτλους και άλλες διακρίσεις. Άλλα εργοστάσια ήταν 'Ουζμπεκσελμας', 'Ταστεζίλμας', Εργοστάσιο της Αεροπορίας, το Υφαντουργικό κομπινάτ, το εργοστάσιο καλωδίων, το

εργοστάσιο εισκαφίων, το εργοστάσιο 'ΡΜΖ' και πολλές άλλες επιχειρήσεις της Τασκένδης και της πόλης Τσιρτσίκ. Οι έλληνες πολιτικοί πρόσφυγες πήραν ενεργό μέρος στο ξεχέρσωμα της στέπας του Ουζμπεκιστάν, όπου πολλοί διακρίθηκαν για τη δουλειά τους. Με τον ίδιο ενθουσιασμό, οι Έλληνες φτιάχνανε μπριγάνδες για να βοηθήσουν στην συγκομιδή του βαμβακιού. Οι πολίτες του Ουζμπεκιστάν ακόμα θυμούνται τη συνδρομή των Ελλήνων στο χτίσιμο της νέας Τασκένδης μετά τον μεγάλο σεισμό που κατέστρεψε την πόλη.

πρωτοπόρες εργάτριες
Βασιλειάδης Κ., Μοτσεϊνική, Φίλιππου Ε., Σολομού Χ., Ρίμμου Φ., Γκίτσου Ε., Ζαφειράκη Μ., Παπαγεωργίου Α.

Πρωτοπόρες εργάτριες

Βοήθεια στη συγκομιδή βαμβακιού

ΜΟΡΦΩΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ

‘Με τη σκέψη σε σένα Ελλάδα!’

Η πρώτη φροντίδα για την μόρφωση και καλή εργασία των πολιτικών προσφύγων ήταν η εκμάθηση και η γνώση της ρωσικής γλώσσας. Έτσι, οι νέοι εγγράφηκαν στα βραδινά σχολεία, τελείωσαν το δεκατάξιο και μπόρεσαν και σπούδασαν σε επαγγελματικές και τεχνικές σχολές, σε ανώτερες και ανώτατες σχολές. Αρκετοί γίνανε αξιόλογα τεχνικά και επιστημονικά στελέχη σε διάφορους κλάδους της επιστήμης όπως στην ιατρική, χημεία, στις τεχνικές επιστήμες, στη φαρμακοποιία, στις τηλεπικοινωνίες, στη βαμβακοκαλλιέργεια, στους κλάδους καλών τεχνών, οδοντιατρεία, κ.ά.

Φεστιβάλ, Σπαρταριάδες,
Αθλητισμός

Ακόμα από το 1950 οργανώθηκε η Α' Αθλητική Σπαρταριάδα, η οποία άνοιξε το 1951 και την οποία ακολούθησαν άλλες εννέα στο στάδιο 'Δυνάμο' και 'Σταρτ'. Οι Σπαρταριάδες ξεκινούσαν με παρελάσεις και γυμναστικές επιδείξεις, γινόταν εκλαϊκευση των επιτυχιών στην παραγωγή και σε άλλους τομείς και κατέληγαν με γενικό γλέντι, με μουσικές μπάντες και με τα παραδοσιακά ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα και γλέντια. Και σε όλες αυτές της εκδηλώσεις κυριαρχούσε

το σύνθημα **‘Με τη σκέψη σε σένα Ελλάδα’**. Στη συνέχεια ακολούθησαν και τα Φεστιβάλ της Νεολαίας με σκοπό την ανάπτυξη της καλλιτεχνικής κίνησης. Το Α' Φεστιβάλ της Νεολαίας πραγματοποιήθηκε το 1963 με το σύνθημά ΕΙΡΗΝΗ-ΠΑΤΡΙΔΑ-ΔΟΥΛΕΙΑ-ΦΙΛΙΑ. Το 1967 πραγματοποιήθηκε το Β' Φεστιβάλ με το σύνθημα **‘ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΦΙΛΙΑΣ’** προς τιμή στα 50χρονα του Σοβιετικού Κράτους και στα 18 χρόνια φιλοξενίας των ελλήνων πολιτικών προσφύγων στη

Σοβιετική Ένωση, ενώ το 1968 και το 1969 προς τιμή των 100 χρόνων από τη γέννηση του Β.Ι. Λένιν, πραγματοποιήθηκαν ποδοσφαιρικές συναντήσεις, ειδρομές στη Μπουχάρα, Σαμαρκάνδη και σε άλλες πόλεις. Από το 1971 και μέχρι το 1983 συνεχίζονταν οι αθλητικές εκδηλώσεις σε δύο περιόδους, τη χειμερινή σκάκι, πινγκ-πονγκ και την ανοιξιάτικη -θερινή μίνι ποδόσφαιρο, βόλεϊ, μπάσκετ.

Α' Φεστιβάλ 1963 με το σύνθημα ΕΙΡΗΝΗ-ΠΑΤΡΙΔΑ-ΔΟΥΛΕΙΑ-ΦΙΛΙΑ

Καλλιτεχνική κίνηση

Η καλλιτεχνική κίνηση των πολιτικών προσφύγων ξεκίνησε με ερασιτέχνες αλλά σύντομα αναδείχτηκαν απόφοιτοι θεάτρου, μουσικής, χορού. Στο Α' Φεστιβάλ δόθηκαν παραστάσεις από το 'Λαϊκό Θέατρο' σε όλες τις πολιτειούλες, όπως 'Ο καλός στρατιώτης Σβέικ (Πρασάτζι)', 'Τα πουλιά της μπόρας' (Κ. Γκολφίνου), 'Τα καπνά' (Κ. Γκολφίνου), 'Πρόταση γάμου' (Α. Τσέχοφ), 'Η Μαρουσά η Βαγγελένα' (Γ. Σεβαστίκογλου), 'Τα φώτα θ' ανάψουν' (Λουκόφσκι), 'Να ζει το Μεσολόγγι' (Β. Ρώτα), 'Η αυγή των θαυμάτων' (Ι. Καμπανέλλη), 'Η αρπαγή της Σμαργάνδως' (Κουνελάκη), 'Το φιντανάκι' (Χορν). Το 'Λαϊκό Θέατρο' συνέχισε τις παραστάσεις με έργα του Αριστοφάνη, Κορνεϊτσούκ,

Γκόγκολ, Λεόνοφ, Οστρόφσκι, Κορομηλά, Ψαθά, κ.ά.

Ακόμα από τα πρώτα χρόνια της αναγκαστικής ξενιτιάς στην Παρουσία οργανώθηκε κεντρικό καλλιτεχνικό συγκρότημα και κεντρική χορωδία (φώτο) με το πρώτο ρεπερτόριο από τραγούδια του αγώνα, δημοτικά τραγούδια, καντάδες, ρωσικά λαϊκά τραγούδια και με μουσικά όργανα – βιολί, κλαρίνο, κιθάρα. Μόνο αργότερα εμφανίστηκαν οι ηλεκτρικές κιθάρες, τα ντραμς και το μπουζούκι. Ιδρυτής ήταν ο Βασίλης Μαϊδάτσος (Ακταίος). Ο Ρίζος Αγγελής,

μετά την αποφοίτησή του από τη Μέση Μουσική Σχολή Τασιένδης, ίδρυσε και καθοδήγησε παιδική ορχήστρα. Μετά το 1960 έκανε την εμφάνισή του το σύγχρονο ελληνικό λαϊκό τραγούδι με το πιο διάσημο μουσικοχορευτικό συγκρότημα 'Μπουζούκι', το οποίο έκανε μεγάλες περιοδείες στη Σοβιετική Ένωση και σε άλλες χώρες, όπως στην Τσεχοσλοβακία. Καθοδηγητής του συγκροτήματος ήταν ο μουσικός Γιάννης Τσελεπιδής, μουσικός καθοδηγητής ο Παναγιώτης Μιχαηλίδης, και χορογράφος ο Φάνης Πετσίνης. Μετά τον επαναπατρισμό τους, το συγκρότημα

συνέχισε τις παραστάσεις του με τους επαναπατρισμένους μουσικούς από την Τασιένδη στη Θεσσαλονίκη, με τον Ανδρέα Παπαδόπουλο, Τζουλιέτα Παπαδοπούλου, Ηλία Γκουλέτσα, Δημήτρη Μπακόλα, Νίκο Τζάτζαρη, Ελένη Παναγιώτου και άλλοι. Το καλλιτεχνικό συγκρότημα 'Μπουζούκι' βραβεύτηκε με πολλά διπλώματα και τιμητικά γράμματα της Κομσομόλ, των Κομματικών Επιτροπών και των τμημάτων πολιτισμού πολλών πόλεων της Σοβιετικής Ένωσης.

Καλλιτεχνικό συγκρότημα 'Μπουζούκι' με σολίστα τον Γιάννη Τσελεπιδή σε εορτασμό της επετείου της ΕΠΟΝ

Διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας

Οι πρώτη φροντίδα της Κομματικής Οργάνωσης Τασιένδης (ΚΟΤ) ήταν η οργάνωση σχολείων αγράμματων σε κάθε πολιτεία με έλληνες δασκάλους διότι υπήρχαν αρκετά άτομα εντελώς αγράμματοι. Μέχρι το 1955 δεν υπήρχε κανένας αγράμματος. Οι κάποτε αγράμματοι συνέχισαν τις σπουδές τους σε βραδινά σχολεία, γυμνάσια και λύκεια

σε κάθε ελληνική πολιτεία. Γενικά, στα σχολεία εργαζομένων φοίτησαν 640 πολιτικοί πρόσφυγες, από τους οποίους αρκετοί κατέκτησαν τους τίτλους του διδάκτορα και δόκτορα επιστημών.

Από το 1951 ως το 1954, αυξήθηκε ο αριθμός των παιδιών από 250 ηλικίας 15-17 ετών, σε 700 περίπου παιδιά που ήρθαν στους γονείς τους από τις Λαϊκές Δημοκρατίες. Για τα παιδιά αυτά άρχισε

να λειτουργεί η Επαγγελματική Σχολή αρ. 18 στο Γιάγκι-Γκούλ, κοντά στην Τασιένδη και από το 1954 η Επαγγελματική Σχολή αρ. 3 στην πόλη Τσιρτσίκ. Έως το 1962 όταν έκλεισαν αυτές οι σχολές, πήραν απολυτήρια γενικής μόρφωσης (7ης τάξης) 570 μαθητές, ενώ απολυτήρια 10ης τάξης (Λύκειο) 65.

1951, Γιάνγκι-Γκούλ

Μάθημα ελληνικής γλώσσας

Για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στα ελληνόπουλα, μετά από τις αρχικές δυσκολίες, τα παιδιά εφοδιάστηκαν με σχολικά βιβλία που εξέδιδε η ΕΒΟΠ. Η διδασκαλία και εκμάθηση ελληνικής γλώσσας με απόφαση του Υπουργείου Παιδείας του Ουζμπεκιστάν, ήταν υποχρεωτική από 4 ώρες την εβδομάδα για τις μικρότερες τάξεις έως 8 ώρες την εβδομάδα για τις μεγαλύτερες τάξεις. Σε 55 σοβιετικά σχολεία διδάσκονταν τα ελληνικά – Γλώσσα, Ιστορία, Γεωγραφία. Ιδρύθηκε και Έδρα Ελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας το σχολικό έτος 1968-69. Σε κάθε σχολείο είχαν οργανώσει χορωδίες και κύκλους ελληνικών χορών.

Οι μαχητές του ΔΣΕ στις Στρατιωτικές Σχολές της Σοβιετικής Ένωσης

Οι στρατηγοί κι ορισμένοι συνταγματάρχες και αντισυνταγματάρχες φοίτησαν στην ανώτατη στρατιωτική σχολή της Μόσχας. Άλλοι στην πόλη Φεργανά και, οι ανθυπολοχαγοί στην πόλη Τσιρτσίκ ενώ οι πολιτικοί επιτρόποι στη σχολή των πολιτικών επιτρόπων στην πόλη Γκόργκι κοντά στη Μόσχα. Γνωρίζουμε πως 1.200 άτομα φοίτησαν σε στρατιωτικές σχολές, 600 άτομα στη σχολή πεζικού και 600 άτομα στη σχολή μηχανικού επιβατικού. Η στρατιωτική σχολή ήταν μια Ενοποιημένη Σχολή Αξιωματικών μερικών ειδικοτήτων: μηχανοκινήτων (τανκ), πυροβολικού, διαβιβάσεων, μηχανικού. Παρόλη την αυστηρότατη στρατιωτική ζωή, ο χρόνος περνούσε καλά με πολύ

διάβασμα, εμβάθυνση της γνώσης της ρωσικής γλώσσας και φροντιστηριακά μαθήματα με τους συντρόφους που δεν είχαν τελειώσει ούτε το Δημοτικό σχολείο στην Ελλάδα και δυσκολεύονταν να κατανοήσουν τεχνικά και επιστημονικά μαθήματα ηλεκτροτεχνίας, ηλεκτρονικών, μαθηματικών που είχαν σχέση με την ειδικότητα των διαβιβαστών... Ήταν μια ευκαιρία να αποκτήσουμε μια τεχνική ειδικότητα, να τελειοποιήσουμε την γνώση του προφορικού και γραπτού λόγου στη ρωσική γλώσσα, αλλά και να αποκτήσουμε βασικές ιστορικές και φιλοσοφικές γνώσεις, τόσο στα μαθήματα, όσο και με την αυτομόρφωση στη βιβλιοθήκη, γι' αυτούς που είχαν τέτοιο ενδιαφέρον. Μετά την περάτωση της Σχολής, οι απόφοιτοι είχαν την ευκαιρία να συνεχίσουν τις σπουδές τους

σύνδεσης των πολιτικών προσφύγων με την Ελλάδα, η ένταση της πάλης τους για τον ελεύθερο και έντιμο επαναπατρισμό, για την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης στην Ελλάδα. Η εκλαΐκευση της πάλης του ελληνικού λαού. Η διαπαιδαγώγηση των μελών του και της νεολαίας στο πνεύμα του πατριωτισμού και του προλεταριακού διεθνισμού. Η φροντίδα για την εκμάθηση από τα παιδιά της μητρικής γλώσσας και η γνωριμία με τις ηρωικές επαναστατικές παραδόσεις του ελληνικού λαού. Η ανάπτυξη της παραγωγικής δραστηριότητας και της παραπέρα τεχνικής ειδικεύσεως των πολιτικών προσφύγων, η αποτελεσματικότερη συμβολή τους στην κομμουνιστική οικοδόμηση. Για την επίτευξη των σκοπών και επιδιώξεων του χρησιμοποιεί διάφορα μέσα, όπως μαζικές συγκεντρώσεις, συνελεύσεις, διαλέξεις, Τύπο, λέσχές, ραδιούζελ, εποπτική προπαγάνδα, εθνικές γιορτές, φεστιβάλ, αθλητικές, πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.ά. (Η ζωή μας στην πολιτική προσφυγιά, σελ. 106, ΠΕΑΠΠ, Αθήνα 2002).

Ο Σύλλογος καθοδηγούσε όλες τις μαζικές οργανώσεις: Αντιστασιακών, Γυναικών, την Επιτροπή Γονέων, τους Αθλητικούς και άλλους Ομίλους, εκτός από την ΚΝΕ, που καθοδηγούνταν άμεσα από την ΚΕΤ (Κεντρική Επιτροπή Τασκένδης).

Το Γενάρη του 1966, ιδρύθηκε η Οργάνωση Νεολαίας του Συλλόγου των Ελλήνων Πολιτικών Προσφύγων στη Σοβιετική Ένωση, που καθοδηγούσε τα προσφυγόπουλα στο πνεύμα των αγωνιστικών παραδόσεων της ΟΚΝΕ, της ΕΠΟΝ και της Κομσομόλ. Το 1972, τέσσερα χρόνια μετά την ίδρυση της ΚΝΕ στην Ελλάδα, η Κομματική Οργάνωση Τασκένδης (ΚΟΤ) ίδρυσε τη δική της Κνίτικη οργάνωση (ΚΝΕ Τασκένδης), η οποία ήταν τμήμα της Ελλαδικής ΚΝΕ και καθοδηγούνταν από αυτή και από την ΚΟΤ. Το Φλεβάρη του 1967 ιδρύθηκε ο Σύλλογος Φοιτητών που σπούδαζαν στη Σοβιετική Ένωση. Στο Σύλλογο αυτό ανήκαν και οι Κνίτες και Κνίτισσες που είχαν έρθει για σπουδές στη Σοβιετική Ένωση από την Ελλάδα.

Επαναπατρισμός

Μετά την πτώση της χούντας το 1974,

σε ανώτερες και ανώτατες σχολές, σε επαγγελματικές σχολές. (Γαλουχημένοι στη ζωή και στον αγώνα, Γεώργιος Απόστολου Σύρος, Αθήνα 2009, σελ. 66)

Η δημιουργία και ο ρόλος του Συλλόγου Πολιτικών Προσφύγων

Ο Σύλλογος ιδρύθηκε το Μάη του 1962 (νομικά) και εκπροσωπούσε τους πολιτικούς πρόσφυγες στο σοβιετικό κράτος. Ο Σύλλογος είχε στρογγυλή σφραγίδα, που μέσα στον κύκλο έφερε τον τίτλο 'Σύλλογος πολιτικών προσφύγων απ' την Ελλάδα στη Σοβιετική Ένωση' και στο κέντρο 'Κεντρικό Συμβούλιο'. Οι σκοποί του ήταν: το δυνάμωμα της

την νομιμοποίηση του ΚΚΕ και τη συμμετοχή του στη Βουλή, το θέμα του επαναπατρισμού των πολιτικών προσφύγων από τις σοσιαλιστικές χώρες έμπαινε πιο επιτακτικά. Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας επεδίωκε τον ατομικό επαναπατρισμό με τις εξευτελιστικές δηλώσεις μετάνοιας και άλλους περιορισμούς. Ακόμα δεν γινόταν λόγος για μέτρα ομαδικού επαναπατρισμού και αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης. Ο Κώστας Λουλές (πολιτικός πρόσφυγας) και βουλευτής του ΚΚΕ πρωτοστάτησε στον αγώνα για τον ομαδικό επαναπατρισμό όλων των πολιτικών προσφύγων και για την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης. Είναι γνωστό το 'θα αναγνωρίσετε την Εθνική Αντίσταση και θα είναι ντάλα μεσημέρι!', που είπε στη Βουλή. Μέσα στα χρόνια 1975-76 ένας μεγάλος αριθμός πολιτικών προσφύγων είχαν επαναπατρισθεί. Βέβαια, υπήρχε και το διάγγελμα του τότε Αρχηγού του ΠΑΣΟΚ και Πρωθυπουργού της Ελλάδας για τον μερικώς ελεύθερο επαναπατρισμό εξαιρώντας τους πολιτικούς πρόσφυγες του μη 'ελληνικού γένους'. Έτσι, χιλιάδες έλληνες αγωνιστές και μέλη των οικογενειών τους σλαβόφωνης προέλευσης αποκλείονταν από την επιστροφή τους στην πατρίδα τους Ελλάδα.

Πολιτικών προσφύγων...επιτεύγματα
 'Ελέγομαι Λύτας Γιώργος. Κατάγομαι από το Ζιάνα Γρεβενών. Το 1948 με το "παιδομάζωμα", βρεθήκαμε σε

παιδικό σταθμό στην Τσεχία, στην περιοχή Kyselka, κοντά στο γνωστό για τα λουτρά του Karlovy Vary, όπου εκεί κοντά μας πήγανε αργότερα σχολείο. Τα πρώτα χρόνια ζούσαμε στο παλατάκι του βασιλέως της Ελλάδας, Όθωνα. Η ζωή μας εκεί ήταν υποδειγματική, δεν μας έλειψε τίποτα. Το 1952 ενωθήκαμε με τους γονείς μας στο Ουζμπεκιστάν και συγκεκριμένα στην πόλη της Τασκένδης, όπου και συνεχίσαμε τη ζωή μας.

Είμαι απόφοιτος Πολυτεχνείου και συγκεκριμένα της σχολής Χημικών-Μηχανικών. Το 1972 αποφοίτησα, έχοντας υποτροφία από το Ινστιτούτο της Ακαδημίας, όπου πήρα διδακτορικό στη Χημεία (PhD). Στην Ελλάδα το πτυχίο

αυτό αναγνωρίστηκε χωρίς εξετάσεις. Είμαι Master of Sports USSR στην πυγμαχία, πρωταθλητής Ουζμπεκιστάν και μέλος της εθνικής ομάδας ΕΣΣΔ. Με τον συναθλητή Τάκη Παπαδόπουλο, ήμασταν από τους πρώτους

που κατακτήσαμε τίτλο στην πυγμαχία σε ηλικία 19 ετών. Μετά την πυγμαχία, με μια μικρή ομάδα φίλων – Τζήμας Βασ. (αρχιτέκτονας) άλτης ύψους, ο πρώτος Έλληνας που πέρασε τα 2 μέτρα, Νασούλας Στ. (μηχανολόγος), Κυριακίδης Γ. (οδοντίατρος) και άλλοι-ασχοληθήκαμε στην Τασκένδη με το body building. Σήκωνα πάγκο 155kg, ο Τζήμας 145kg, ο Κυριακίδης 150kg και έκανε καθίσματα με 200kg. Ο Κυριακίδης αρκετά χρόνια μετά, σε παγκόσμιο πρωτάθλημα στίβου βετεράνων κατέκτησε την πρώτη θέση ως άλτης. Το 1975 επέστρεψα στην Ελλάδα με τη σύζυγο και τη μια κόρη- η δεύτερη κόρη ήταν στην κοιλιά της μητέρας της- και αποφασίσαμε να ζήσουμε στη Θεσσαλονίκη, όπου και ζούμε έως σήμερα. Το 1977 επέστρεψαν οι γονείς και τα αδέρφια μου Κώστας, Γιάννης, Άγγελος. Εργάστηκα σε μια από τις καλύτερες βιομηχανίες γενιότερων και τσιμέντου ειδικότερα. Μεταξύ 1950-60 ετών έπαιζα μπάσκετ στο πρωτάθλημα εταιριών, όπου και βραβεύθηκα ως ο

μεγαλύτερος σε ηλικία παίκτης.... (Πηγή: φβ Παιδιά και εγγόνια ελλήνων πολιτικών προσφύγων)

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΑΚΙΑ

Της Βιργινίας Μπούτα

Σε αυτό το τεύχος θα παρουσιαστούν πέντε παιδικά βιβλία που αξίζει να τα διαβάσετε με τα παιδιά σας. Αφορούν κυρίως παιδιά ηλικίας τριών έως πέντε ετών αλλά, μπορούν να τα απολαύσουν και μεγαλύτερα σε ηλικία

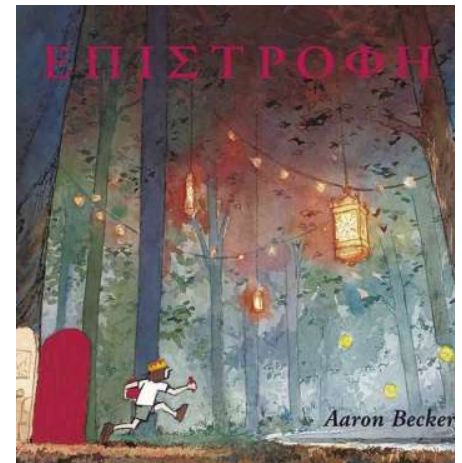
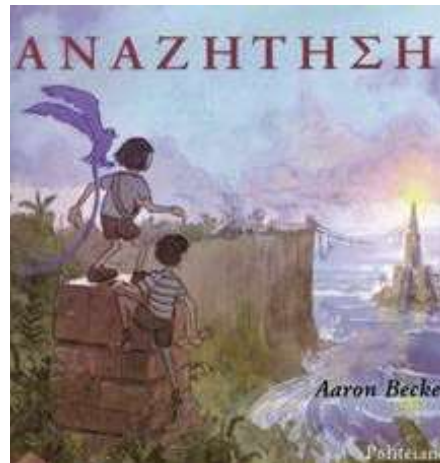
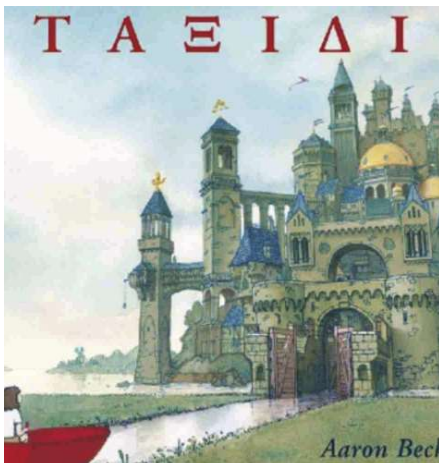

παιδιά. Προσπάθησα να τα ταξινομήσω με βάση το ποιο μου άρεσε περισσότερο αλλά δεν τα κατάφερα, οπότε σας τα παρουσιάζω με τη σειρά που τα διάβασα.

«Ταξίδι», «Αναζήτηση», «Επιστροφή», τριλογία παραμυθιών του Aaron Becker, Πρωτότυποι τίτλοι: «Journey», «Quest», «Return», Ημερομηνία έκδοσης: 2018, 2019, 2019, Εκδόσεις: Φουρφούρι.

Τρία βιβλία χωρίς λόγια και όμως με τόσα πολλά, μοναδικά, δικά μας λόγια! Το υπέροχο με αυτά τα παραμύθια είναι ότι έχουν μόνο εικονογράφηση! Δεν υπάρχει κείμενο οπότε η αφήγηση μπορεί κάθε φορά να είναι διαφορετική. Αφηγούνται την περιπέτεια ενός κοριτσιού μέσω λεπτομερών και εκπληκτικών εικόνων του Becker. Η πρωταγωνίστρια της τριλογίας βρίσκει έναν κόκκινο μαρκαδόρο που της δίνει τη δυνατότητα να σχεδιάζει

πότες σε άλλους κόσμους. Σε έναν από αυτούς τους κόσμους γνωρίζει ένας νέο φίλο και ξεκινούν μαζί μία αποστολή για να βρουν και επαναφέρουν τα χαμένα χρώματα στον κόσμο τους. Φυσικά στον δρόμο της θα συναντήσει δυσκολίες, κινδύνους και δοκιμασίες. Στο τελευταίο βιβλίο το κορίτσι επιστρέφει στον μαγικό κόσμο με τον μπαμπά της και μαζί θα προσπαθήσουν να επαναφέρουν την ειρήνη στο βασίλειο ανακαλύπτοντας τη δύναμη της συνεργασίας και της οικογένειας. Τα συγκεκριμένα βιβλία αποτελούν μία καταπληκτική ευκαιρία στην ανάπτυξη της δικής μας αφήγησης ή, ακόμη καλύτερα του παιδιού, καλλιεργώντας τη φαντασία και τη δημιουργικότητά μας. Θα ήταν πολύ όμορφο να ξεκινήσουμε λέγοντας: 'Ωωωω κοίτα, δεν έχει γράμματα και λέξεις να διαβάσουμε. Πώς λες να ξεκινάει η ιστορία;'

Τι μπορεί να κάνει ένας πολίτης; του Dave Eggers σε εικονογράφηση Shawn Harris. Πρωτότυπος τίτλος: What can a citizen do? Εκδόσεις: Μέλισσα, 2022. Μετάφραση: Π. Τσαγγάιος, Α. Καραστάθη, Α. Πιπίνη.

Ένα βιβλίο που προσεγγίζει την έννοια και την αξία της συλλογικής δράσης με τρόπο κατανοητό και προσιτό ακόμη και στους πιο μικρούς! Είτε πρόκειται για απλές πράξεις, όπως η ανακύκλωση, είτε για μεγαλύτερες προσπάθειες όπως η συμμετοχή σε κοινωνικές δραστηριότητες, τα παιδιά μαθαίνουν ότι κάθε μικρή ενέργεια μπορεί να έχει σημαντική επίδραση. Οι πρωταγωνιστές της ιστορίας είναι μία ομάδα παιδιών, τα οποία ανακαλύπτουν διάφορες μορφές με τις οποίες μπορούν να είναι ενεργοί πολίτες.

Ο Φτεροπόδαρος μπαμπάς, της Na-

dine Brun-Cosme. Εικονογράφηση της Aurélie Guillerey, Τίτλος πρωτοτύπου: Papa A Grands Pas, μετάφραση: Μάρω Ταυρή, εκδόσεις: Μεταίχμιος, 2022.

Ο ήρωας της ιστορίας είναι ένας μπαμπάς που για να τα προλάβει όλα είναι ικανός μέχρι και φτερά να βγάλει ώστε να καθησυχάσει τον μικρό Ματιέ (τον γιο του) ότι θα είναι στην ώρα του πίσω για να τον πάρει από τον παιδικό σταθμό. Ένα πολύ τρυφερό και γλυκό βιβλίο, καλογραμμένο με όμορφη εικονογράφηση και ευφάνταστες ιδέες για το πώς ένας μπαμπάς μπορεί και τα προλαβαίνει όλα! Στις τελευταίες σελίδες υπάρχουν και κάποιες δραστηριότητες.

Θέλω, της Ντανιέλας Σταματιάδη, συγγραφή και εικονογράφηση, εκδόσεις: Ίκαρος, 2021.

Ένα υπέροχο και απολαυστικότατο βιβλίο, με χιούμορ και εκπληκτική εικονογράφηση.

Νομίζω ότι και οι ενήλικες που το διαβάζουν αλλά και τα παιδιά που το ακούν και το βλέπουν θα ταυτιστούν απόλυτα. Είναι η ευκαιρία να δουν ζωγραφισμένο ένα μέρος του εαυτού τους να φωνάζει ή να γκρινιάζει λέγοντας αυτά τα επίμονα και θορυβώδη «θέλωωωωωωωωωωω». Όμως, τι κρύβουν όλα αυτά τα θέλω των παιδιών; Μέσα από τα λόγια και τις επιθυμίες των παιδιών στο βιβλίο μπορείτε και εσείς να ανακαλύψετε τις πραγματικές επιθυμίες και τα θέλω των παιδιών σας. Είναι ένα βιβλίο που μπορεί να αποτελέσει την αρχή μιας πολύ όμορφης συζήτησης για τις πραγματικές ανάγκες και τα θέλω, για τον τρόπο και τον τόνο που ζητώ κάτι, για το τι μπορώ και τι δεν μπορώ να έχω και για το πότε και πού μπορώ να έχω αυτό που θέλω.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Της Τασούλας Ζησάκη-Healey

DR. ENG. ΚΩΣΤΑΣ ΣΩΤΗΡΙΑΔΗΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΣΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΣΕΧΙΑΣ

Τον Κώστα τον συναντήσαμε όταν έγινε μέλος της Κοινότητάς μας. Ο Κώστας δεν λείπει από τις εκδηλώσεις της Κοινότητας.

παρέμεινα για τρία χρόνια. Στη συνέχεια προσελήφθηκα στο Ινστιτούτο Θεωρητικής και Εφαρμοσμένης Μηχανικής της

τους γονείς των άλλων παιδιών. Με αυτό τον τρόπο μπορέσαμε να κάνουμε νέες γνωριμίες, να αναπτύξουμε φιλικές σχέσεις, να ανταλλάξουμε απόψεις και πλέον να κοιτάζουμε προς το μέλλον. Πέραν των μαθημάτων ελληνικής και τσεχικής γλώσσας και χορών, τα οποία αποτελούν τη βάση των δράσεων της Κοινότητας, θα μπορούσα να προτείνω και άλλες εκδηλώσεις οι οποίες θα εμπλούτιζαν τη δράση της και ενδεχομένως θα προσέλκυαν ακόμα περισσότερους Έλληνες. Ενδεικτικά μπορώ να αναφερθώ σε καλλιτεχνικές εκθέσεις, θεματικές ομιλίες, εκδρομές σε προορισμούς εντός της Τσεχίας που σχετίζονται με το ελληνικό στοιχείο διαχρονικά, στη δημιουργία θεατρικής ομάδας/χορωδίας. Επιπλέον, θεωρώ πως θα ήταν ωφέλιμη η ενεργή συμμετοχή της Κοινότητας σε φεστιβάλ μειονοτήτων και η αλληλεπίδρασή της με το Τσεχικό Κέντρο στην Αθήνα.

Ο ίδιος μαθαίνει τσεχικά στο τμήμα εκμάθησης τσεχικής γλώσσας, ενώ τα παιδιά του μαθαίνουν ελληνικά στο τμήμα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας για τους μικρούς μας μαθητές. Ο Κώστας γεννήθηκε στην Αθήνα το 1980, έχει μεικτή ποντιακή και πελοποννησιακή καταγωγή και μέχρι τον ερχομό του στην Τσεχία έμεινε στα Σούρμενα, του νυν Δήμου Ελληνικού-Αργυρούπολης, που φέρουν το ίδιο τοπωνύμιο με την προγονική εστία στον Πόντο. Πραγματοποίησε όλες τις σπουδές μου στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, που οδήγησαν κατά σειρά στη λήψη του διπλώματος χημικού μηχανικού, του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης στην επιστήμη και τεχνολογία υλικών και τέλος στο δίπλωμα του διδάκτορα μηχανικού. (φωτογραφία: ο Κώστας στο εργαστήριο του στην Ακαδημία Επιστημών Τσεχίας στην Πράγα)

Τσεχικής Ακαδημίας Επιστημών, όπου παραμένω έως σήμερα ως ερευνητής. Η αλλαγή αυτή με έφερε πρώτα για λίγο στη μικρή πόλη Τελτς και στη συνέχεια στην Πράγα. Η έρευνά μου σχετίζεται με τη χημεία και την τεχνολογία του τσιμέντου και των ανόργανων δομικών υλικών.

Τ: Είσαι μέλος της ΕΚ Πράγας. Σε βλέπουμε σχεδόν σε όλες τις δραστηριότητες της Κοινότητάς μας. Ποιες είναι οι εντυπώσεις σου από τη δράση της Κοινότητάς μας και τι έχεις να προτείνεις για να βελτιωθεί το πρόγραμμα της Κοινότητάς μας;

Κ: Σχετικά με την ύπαρξη ελληνικών κοινοτήτων στην Τσεχία είχα μάθει κατά την παραμονή μου στο Μπρνο, χωρίς όμως να έρθω σε κοντινότερη επαφή. Άρχισα να επιδεικνύω εντονότερο ενδιαφέρον όταν ήρθαμε οικογενειακώς στην Πράγα, μιας και φαινόταν ότι αυτή θα ήταν η έδρα μας. Δυστυχώς, η περίοδος της πανδημίας δεν επέτρεψε να ασχοληθούμε με την Ελληνική Κοινότητα στην Πράγα. Αμέσως μετά, όμως, γίναμε μέλη της και οι γιοι μας συμμετείχαν στα μαθήματα ελληνικής γλώσσας και στις διάφορες εκδηλώσεις από το ξεκίνημά τους. Αυτές οι δράσεις ήταν πολύ σημαντικές επειδή μας έφεραν κοντά τόσο με τα διοικητικά στελέχη της Κοινότητας όσο και με τις δασκάλες και

Τ: Πολύ καλές ιδέες. Θα δούμε πώς θα μπορέσουμε να τις πραγματοποιήσουμε. Υπάρχει, όμως, και το φαινόμενο όπως στην Τσεχία και σε πολλές άλλες χώρες ότι οι νέοι έλληνες μετανάστες (οι μετανάστες που ήρθαν μετά την κρίση στην Ελλάδα το 2008) δεν φαίνεται να έχουν όρεξη να οργανώνονται σε σωματεία, ελληνικές κοινότητες. Πώς το εξηγείς εσύ αυτό;

Κ: Μια εξήγηση που θα μπορούσα να δώσω, αν και με περιορισμένο βαθμό βεβαιότητας, είναι ότι η κουλτούρα οργάνωσης σε συλλογικότητες στην Ελλάδα φθίνει. Πιθανώς, βέβαια, οι νέοι έλληνες μετανάστες να θέλουν να «απομακρυνθούν» για λίγο από αυτό που βίωναν προηγουμένως, κάτι που δεν αποκλείει ότι μπορεί να το αναζητήσουν αργότερα.

Τ: Τα παιδιά σου συμμετέχουν στα μαθήματα και στις εκδηλώσεις στην Κοινότητα. Ποια είναι η γνώμη σου για τα μαθήματα ελληνικών και όλα τα υπόλοιπα τμήματα που προσφέρει η Κοινότητα.

Κ: Η πρωτοβουλία της Κοινότητας να οργανωθούν μαθήματα ελληνικής γλώσσας ήταν εξαιρετική. Το αποτέλεσμα τους ήταν πολύ θετικό για τα παιδιά μου, τα οποία ενώ είχαν κάποιες βάσεις στην αναγνώριση των

γραμμάτων και στη γραφή, παρατήρησα ότι οι γνώσεις τους εμπλουτίστηκαν και μάλιστα χωρίς πίεση, αλλά μέσω μαθημάτων που τους ήταν ευχάριστα. Θα χαιρόμουν πολύ να συνεχιστούν τα μαθήματα και να εμπλουτιστούν περαιτέρω. Για τα υπόλοιπα τμήματα της Κοινότητας δεν μπορώ να εκφέρω γνώμη, γιατί δεν συμμετείχα.

διαμονή μου στην πόλη. Οι εξαιρετικές της δημόσιες συγκοινωνίες, η ηρεμία που επικρατεί ακόμα και στα πολυσύχναστα μέρη και δρόμους και οι ελεύθεροι χώροι και τα πάρκα ήταν τα θετικά στοιχεία που παρατήρησα αρχικά και εκτιμώ μέχρι σήμερα. Σε άλλα θέματα, μου αρέσει η εύκολη πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας, το γεγονός ότι μπορώ να περπατήσω

προς το τι δε μου αρέσει, θα μπορούσα να αναφέρω το τοπικό φαγητό και ενίοτε τον καιρό.

Τ: Σκέφτεσαι να επιστρέψεις να εργαστείς/ζήσεις στην Ελλάδα; Εάν όχι, ποιες είναι οι αιτίες.

Κ: Δεν μπορώ να αποκλείσω την επιστροφή στην Ελλάδα, γιατί ενδέχεται να προκύψουν συνθήκες στο μέλλον που μπορεί να την επιβάλλουν. Παρόλα αυτά, δεν επιδιώκω να το κάνω αυτό. Η αιτία είναι ότι οι παθογένειες που υπήρχαν στην Ελλάδα, όταν έφυγα, παραμένουν, χωρίς δυστυχώς να διαφαίνονται σημάδια βελτίωσης της κατάστασης. Οι ευκαιρίες που μου δόθηκαν στην Τσεχία και το περιβάλλον επαγγελματικής ασφάλειας που μου προσφέρθηκε ήταν οι κατάλληλες προϋποθέσεις ώστε να εξελιχθώ αρκετά γρήγορα τόσο ως επιστήμονας όσο και στη ζωή μου εκτός εργασίας. Πλέον λαμβάνω υπόψη και τις ανάγκες των παιδιών και τη μελλοντική τους προοπτική.

Τ: Τι μήνυμα θα ήθελες να απευθύνεις στους Έλληνες στην Πράγα και γενικά στην Τσεχία.

Κ: Το μήνυμά μου στους γνωστούς μου Έλληνες στην Πράγα και Τσεχία είναι να συνεχίσουμε αυτό που ξεκινήσαμε. Σε εκείνους που ακόμα δεν γνωρίζω είναι ότι θα χαρώ να τους δω στις δράσεις της Κοινότητας.

Με τα αγοράκια του στο Αποκριάτικο Πάρτι της Κοινότητας

Τ: Ποιες ήταν οι πρώτες σου εντυπώσεις/εμπειρίες όταν ήρθες στην Πράγα. Τι σου αρέσει, τι δεν σου αρέσει;

Κ: Η ομορφιά της Πράγας με είχε εντυπωσιάσει ήδη από την πρώτη φορά που την είχα επισκεφθεί τουριστικά. Αυτό επιβεβαιώθηκε και από την μετέπειτα

μεγάλες αποστάσεις ανεμπόδιστα, οι πολλές επιλογές που προσφέρει η πόλη και η θέση της στο κέντρο της Ευρώπης. Επιπλέον, εκτιμώ την ποιότητα και την ποικιλία των προϊόντων ζυθοποίησης, ενώ με εντυπωσιάζει ο σεβασμός των Τσέχων στην πολιτιστική τους κληρονομιά. Ως

Στο Αποχαιρετιστήριο Πάρτι των μαθητών ελληνικών και τσεχικών τμημάτων

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΔΑΛΓΙΑΝΝΑΚΗ ΒΑΣΤΑΝ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

Η Κατερίνα Δαλγιαννάκη Βάσταν, γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Καβάλα. Το 2012 ολοκλήρωσε τις σπουδές της στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία στην Αλεξανδρούπολη. Αμέσως μετά τις σπουδές της μετακόμισε στην Πράγα όπου και ξεκίνησε να δουλεύει για ένα ιδιωτικό διεθνές σχολείο, το *Global Concepts International school* όπου εργάστηκε μέχρι και το 2021. Το 2018, για να διευρύνει τις γνώσεις τις ως εκπαιδευτικός πήρε πτυχίο από το *North American Montessori Center* ως εκπαιδευτικός με εξειδίκευση στη μέθοδο Montessori για ηλικίες από 0-3 ετών.

Τ: Κατερίνα, πότε και γιατί ήρθες στην Τσεχία και ποιες ήταν οι πρώτες σου εντυπώσεις; Σου ήταν δύσκολο να προσαρμοστείς στο νέο περιβάλλον;

Κ: Το 2011 μέσω του προγράμματος σπουδών Erasmus ξεκίνησα ένα μαγευτικό ταξίδι με συντροφιά μια από τις αγαπημένες μου φίλες στην πανέμορφη Cordoba της Ισπανίας. Εκεί, πέρα από μια αξέχαστη εμπειρία που βίωσα, γνώρισα και τον (πλέον) σύζυγό μου Petr Baştan, φοιτητή πληροφορικής από τον Hranice na Moravě. Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος κρατήσαμε επαφή και στο τέλος του 2012, με την ολοκλήρωση των σπουδών μας, μετακομίσαμε και οι δυο στην Πράγα, έτσι ώστε η εύρεση εργασίας να είναι ευκολότερη για εμένα. Ο πρώτος καιρός στην Τσεχία και ειδικότερα στην Πράγα ήταν δύσκολος. Το διαφορετικό κλίμα, η γλώσσα και η νοοτροπία ήταν από τις κύριες δυσκολίες που αντιμετώπιζα. Σταδιακά άρχισα να μαθαίνω την γλώσσα, να αποδέχομαι την νοοτροπία και να συνηθίζω το κλίμα. Η Πράγα έγινε το σπίτι μου και το 2017 παντρεύτηκα και απέκτησα δύο υπέροχα αγόρια τον Ιάσων και τον Έκτωρ. Με τον ερχομό των παιδιών μας άρχισε η πλοήγηση μιας διαφορετικής καθημερινότητας, αυτή της μικτής οικογένειας. Στον σπίτι μας ομιλούνται τρεις γλώσσες, τα ελληνικά από εμένα, τα τσεχικά από τον σύζυγό μου και μεταξύ μας τα αγγλικά. Γιορτάζουμε και τηρούμε γιορτές και έθιμα και από τις δύο κουλτούρες. Αυτή η καθημερινότητα έχει τις δυσκολίες άλλες και τις ομορφιές της.

Τ: Πώς έμαθες για την ΕΚ Πράγας; Είσαι δραστήριο μέλος. Ποιες είναι οι εντυπώσεις σου από τη δράση της Κοινότητας;

Κ: Με την Ελληνική Κοινότητα Πράγας ήρθα πρώτη φορά σε επαφή το 2012, μόλις είχα έρθει στην πόλη και έψαχνα μια ομάδα παραδοσιακών χορών. Η Κοινότητα εκείνη την χρονική περίοδο διέφερε πάρα πολύ με την σημερινή κοινότητα. Στην χορευτική ομάδα τότε υπήρχαν χορευτές δεύτερης και τρίτης γενιάς, η ελληνική γλώσσα δεν ήταν η πρώτη γλώσσα επικοινωνίας και δεν ομιλούνταν από όλα τα παιδιά. Την ίδια

χρονική περίοδο ο σύζυγός μου ξεκινά την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας με δασκάλα την Κατερίνα Σπάλα.

Στην Ελληνική Κοινότητα επανήλθα το 2020-2021 όπου εν μέσω καραντίνας ξεκίνησα την εκμάθηση της τσεχικής γλώσσας με δασκάλες την Κατερίνα και την Νικολέτα Σπάλα. Τότε ήταν η περίοδος που είδα την αλλαγή στον χαρακτήρα της ΕΚ Πράγας, η οποία δημιουργήθηκε λόγω των νέων οικονομικών μεταναστών. Η ενασχόληση μου λίγο πιο δυναμικά ήρθε το 2023 με την δημιουργία των παιδικών τμημάτων. Μεγαλώνοντας δύο παιδιά σε μικτή οικογένεια και στο εξωτερικό ένιωσα την επιτακτική ανάγκη τα παιδιά να έχουν ένα κομμάτι Ελλάδας στην Τσεχία. Να αποκτήσουν δηλαδή φίλους και έναν κύκλο από ανθρώπους όπου θα ομιλούν την ελληνική και θα έχουν την ίδια κουλτούρα και έθιμα με αυτά που κρατάνε μαζί μου στο σπίτι. Η χαρά μου ήταν μεγάλη όταν

όπως το βίωσα από προσωπική εμπειρία, από τον ενθουσιασμό των παιδιών μου να πάνε στο μάθημα και την στεναχώρια τους σε περίπτωση που έπρεπε να το χάσουν. Από τον Φεβρουάριο του 2024 και μετά ξεκίνησαν και το θεατρικό παιχνίδι με την Ναυσικά Νικολαΐδου, μια υπέροχη δράση που τα παιδιά λάτρεψαν αλλά και μια σειρά από δράσεις για τα παιδιά που

η Κατερίνα Σπάλα επικοινωνήσαμε μαζί μου για την έναρξη των μαθημάτων για τα παιδιά και στην συνέχεια ένιωσα πολύ τυχερή που η δασκάλα των παιδιών είναι η Βιργινία Μπούτα. Η δουλειά που κάνει με τα παιδιά είναι υπέροχη και φαίνεται όχι μόνο από το τελικό αποτέλεσμα αλλά,

μικροί και μεγάλοι αγαπήσαμε. Η δράση της Κοινότητας τα τελευταία δώδεκα χρόνια περίπου που ζω εγώ έχει αλλάξει πολύ και αυτό φαίνεται από τα τμήματα εκμάθησης τσεχικών και ελληνικών, τις δράσεις που γίνονται για τα μικρά παιδιά που μεγαλώνουν εδώ αλλά και από

δράσεις όπως η θεατρική παράσταση “Ο Επικηδείς”, στην οποία είχα την τιμή να συνεισφέρω και εγώ.

Τ: Είμαστε αρκετοί Έλληνες στην Πράγα, αλλά δεν είναι πολλοί που γνωρίζουν ότι υπάρχει Ελληνική Κοινότητα και αυτοί που γνωρίζουν δεν ενδιαφέρονται και πολύ για τη δράση, τις εκδηλώσεις της Κοινότητας. Αυτό το φαινόμενο το βλέπουμε και στις άλλες Ελληνικές Κοινότητες στις άλλες πόλεις στην Τσεχία (και γενικά στην Ευρώπη), δηλαδή δεν φαίνεται οι νέοι Έλληνες ‘μετανάστες’ να ενδιαφέρονται για το τι κάνουν οι οργανώσεις των πρώτων μεταναστών. Ποια είναι η γνώμη σου;

Κ: Ως μια νέο-Ελληνίδα μετανάστρια και ως ένα άλλοτε ενεργό άλλοτε ανενεργό μέλος της ΕΚ Πράγας παρατηρώ και εγώ το γεγονός πως πολλοί Έλληνες δεν ενδιαφέρονται τόσο για τα δρώμενα όπως έκαναν οι παλαιότερες γενιές. Πιστεύω πως ένας από τους λόγους είναι ότι η κάθε ελληνική κοινότητα χρειάζεται να είναι σαν ένας ζωντανός οργανισμός που αντανάκλα και καλύπτει τις ανάγκες της εποχής της. Η ΕΚ Πράγας δημιουργήθηκε για να καλύψει τις ανάγκες της γενιάς της, σήμερα όμως χρειάζεται να καλύψει και τις ανάγκες ανθρώπων με διαφορετικά βιώματα που μετανάστευσαν για τελείως διαφορετικούς λόγους. Εδώ βέβαια χρειάζεται να τονίσω πως ο χαρακτήρας της ΕΚ Πράγας έχει αλλάξει πολύ στα χρόνια που ζω εγώ εδώ, έχει αρχίσει να προσαρμόζεται στις ανάγκες των νέων μεταναστών. Αρχικά με την εκμάθηση τσεχικής γλώσσας που είναι από τις πρώτες ανάγκες που έχουν οι νέοι που έρχονται στην Πράγα. Στην συνέχεια με τα μαθήματα ελληνικών και θεάτρου για τους μικρούς μαθητές που καλύπτουν την βαθιά ανάγκη που έχουμε εμείς οι γονείς να ομιλούν τα παιδιά μας την μητρική τους γλώσσα. Και τέλος, με δράσεις όπως η θεατρική παράσταση που πραγματοποιήθηκε, η οποία καλύπτει το πολιτιστικό κομμάτι που λείπει σε πολλούς από εμάς που ζούμε χρόνια εδώ.

Αυτό που θα ήθελα να προσθέσω είναι πως υπάρχει μια δύσκολη ισορροπία που χρειάζεται να κρατηθεί στην εκάστοτε ελληνική κοινότητα μεταξύ των αναγκών της πρώτης γενιάς μεταναστών και της δεύτερης/ τρίτης γενιάς. Χρειάζεται η συνδρομή όλων μας για να καλυφθούν οι ανάγκες μας και να διατηρηθεί η ταυτότητα μας.

Τ: Έχεις αρκετές προτάσεις για τη βελτίωση της δράσης της Κοινότητας.

Ποιες είναι αυτές;

Κ: Την σχολική χρονιά που μας πέρασε μαζευτήκαμε μια ωραία ομάδα γονιών με υπέροχες ιδέες όπως, η οργάνωση παιδικής βιβλιοθήκης, η έκθεσης φωτογραφιών και εκπαιδευτικές εκδρομές με τα δημιουργικά εργαστήρια. Θεωρώ πως ένα σημαντικό κομμάτι για την ενδυνάμωση της Κοινότητας είναι να θέτονται μικροί, για αρχή, στόχοι που καλύπτουν τις ανάγκες μας όπως, δρώμενα για τα παιδιά, η ενθάρρυνση των νέων ιδεών αλλά κυρίως η επιμονή των ανθρώπων για την υλοποίησή τους. Ένας εύκολος τρόπος να βελτιώσουμε την συμβολή των γονιών είναι με τη δημιουργία συλλόγου γονέων που θα στηρίζει τις ανάγκες των δασκάλων, θα ακούει νέες ιδέες και θα προσπαθεί να τις υλοποιήσει. Επίσης με την δημιουργία μιας πλατφόρμας που θα αφορά μόνο δράσεις για παιδιά και περιλαμβάνει και δράσεις της Ελληνικής Κοινότητας Πράγας αλλά και δρώμενα που συμβαίνουν στην πόλη και απευθύνονται μόνο σε παιδιά.

στην Τσεχία (Πράγα) που θα ήθελες να το δεις και στην Ελλάδα;

Κ: Αυτή είναι από τις πιο δύσκολες ερωτήσεις! Έχω ζήσει στην Πράγα σχεδόν όλη την ενήλικη ζωή μου και είναι ένα μέρος που έγινε σπίτι μου και την αγαπώ πολύ. Στην Καβάλα όμως είναι το πατριό μου εκεί που μεγάλωσα, που ζουν οι γονείς μου, ο αδερφός μου, οι φίλοι μου. Η σύγκριση αυτών των δύο με δυσκολεύει πολύ με κάθε χρόνο που περνάει γιατί κάθε χώρα έχει τα καλά και τα άσχημα της. Νομίζω πως όσα χρόνια και εάν περάσουν πάντα θα μου λείπει η Ελλάδα (ειδικά τα καλοκαίρια στην Ελλάδα) αλλά προσωπικά δεν θα επέστρεφα, ιδιαίτερα τώρα με τα παιδιά γιατί πιστεύω πως το βιοτικό επίπεδο εδώ είναι καλύτερο. Εάν μπορούσα όμως να πάρω κάτι από την Τσεχία και να το πάω στην Ελλάδα θα ήταν τα καταπράσινα πάρκα μέσα στις πόλεις και τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

Τ: Πώς συγκρίνεις τη ζωή σου στην Ελλάδα με την ζωή σου εδώ στην Τσεχία, Πράγα; Κατά τη γνώμη σου τι σου αρέσει

(φώτο Η Κατερίνα 2η από τα αριστερά στο αποχαιρετιστήριο πάρτι των τμημάτων ελληνικής και τσεχικής γλώσσας)

ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΚΡΙΝΗ ΤΑΣΚΕΝΔΗ ΜΑΣ ΜΙΛΑΕΙ Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας στο Ουζμπεκιστάν

Costas Politis, architect designer, T.+998 90 1232864 www.greek.uz

Ο Κώστας Πολίτης γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1964. Σπούδασε στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης Θεολογία και συνέχισε στη Πανεπιστήμιο της Αβινιόν της Γαλλίας, Συντήρησης Έργων Τέχνης και στην Ιταλία, Σχέδιο. Το 1992 ίδρυσε την ΜΚΟ Συντηρητές Χωρίς Σύνορα και οργάνωσε τη συντήρηση πλήθους εκκλησιών και μοναστηριών σε Αγ. Όρος, Κωνσταντινούπολη, Βαλκάνια και Αγ. Τόπος. Παράλληλα διεύθυνε διάφορα έργα συντήρησης της παγκόσμιας κληρονομιάς σε πάνω από 20 συνολικά χώρες. Το 2004 υστέρησε από πρόσκληση της UNESCO, ήρθε στην Τασκένδη όπου και ζει πλέον. Στην Τασκένδη διευθύνει ένα από τα πιο γνωστά αρχιτεκτονικά και σχεδιαστικά γραφεία. Σε συνεργασία με την κυβέρνηση του Ουζμπεκιστάν έχει οργανώσει μεγάλο αριθμό μουσείων και εκθέσεων ενώ παράλληλα εκτέλεσε μέχρι σήμερα και πολλά ιδιωτικά έργα (βίλλες, ξενοδοχεία). Από το 2020 είναι Πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας.

Τ: Κώστα, μίλησε μας για την Ελληνική Κοινότητα της Τασκένδης, μία Κοινότητα με μεγάλη ιστορία για μας τους πρώην πολιτικούς πρόσφυγες και απογόνους.

Κ: Οι Πολιτικοί Πρόσφυγες του 1949, ύστερα από πολλές περιπέτειες και κόπους, δημιούργησαν στην Τασκένδη μια Κοινότητα μοντέλο, η οποία αν και διαλύθηκε μετά το 2000 άφησε έντονες μνήμες στον τοπικό πληθυσμό με το σφρίγος της και τον Πολιτισμό που παρήγαγε. Σήμερα αυτό το success story είναι σημείο αναφοράς και πηγή έμπνευσης για πολλούς. Εμείς προσπαθούμε να διατηρήσουμε τη μνήμη αυτή αλλά και να τη διαδώσουμε και εκτός συνόρων. Όπως για παράδειγμα η παρουσίαση μιας ιστορικής έκθεσης για τους Πολιτικούς Πρόσφυγες τον περασμένο Μάιο στην Αυστραλία, η οποία σημείωσε εξαιρετική επιτυχία. Η έκθεση αποτελούνταν από 50 αρχαιολογικές φωτογραφίες μέσα από τις οποίες παρουσιάζεται η ζωή των Ελλήνων Πολιτικών Προσφύγων στην Τασκένδη από το 1949 μέχρι το επαναπατρισμό τους μετά τη Μεταπολίτευση του 1974. Επίσης έχω πραγματοποιήσει σειρά ομιλιών με θέμα τη θαυμαστή διαδρομή του Ελληνισμού στην Ασία μετά το θάνατο του Μ. Αλεξάνδρου. Δύο παράλληλες πορείες: μια αυτής καθ' εαυτή της γέννησης και εξέλιξης της μυθολογικής παρουσίας του Ισκαντέρ σε όλες σχεδόν τις ασιατικές λαϊκές παραδόσεις και μίαν άλλη αυτήν των Ελληνιστικών βασιλείων της Βακτριανής και Β. Ινδίας όπου για αρκετούς αιώνες ο ελληνικός πολιτισμός συνέβαλε στην διαμόρφωση των πόλεων, του πολιτικού συστήματος αλλά και στη διάδοση του Βουδισμού σε Κίνα και Άπω Ανατολή. Ο Ελληνικός πολιτισμός ως ο μόνος σύγχρονος Ουμανισμός σήμερα καλείται ξανά να επηρεάσει την πολιτιστική ανάπτυξη αρκετών ασιατικών χωρών.

Τα τελευταία χρόνια, η Κοινότητά μας είναι ιδιαίτερα δραστήρια και διοργανώνει πλήθος εκδηλώσεων. Επιδιώξή μας είναι όχι απλώς να διατηρήσουμε μεταξύ των 1200 μελών της τους δεσμούς με την Ελλάδα αλλά και να συμβάλλουμε στην αύξησή του διαφέροντος του ντόπιου πληθυσμού ώστε να γνωρίσει τον Πολιτισμό μας και κάποια στιγμή να επισκεφθεί την Ελλάδα. Αυτό είναι κάτι το οποίο πραγματοποιούμε με αρκετή επιτυχία. Κάθε χρόνο έχουμε μεγάλο αριθμό δημοσιευμάτων στα τοπικά ΜΜΕ, προσκλήσεις για ομιλίες και παρουσιάσεις αλλά και καθημερινά πολλούς ντόπιους επισκέπτες.

Για το λόγο ότι είμαστε το μοναδικό Ελληνικό Κέντρο στην Ασία με μεγάλη ιστορία αλλά και υποδομές (κτήριο με θέατρο και μεγάλο οικόπεδο στο κέντρο της πόλης) επιχειρούμε και εκτός συνόρων, για παράδειγμα σε Μογγολία, Καζακιστάν, Ινδία κ.α.

Τ: Έχετε τμήματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας, παραδοσιακών χορών, καλλιτεχνικά συγκροτήματα. Οι πολιτικοί πρόσφυγες της Τασκένδης ήταν γνώστη για το υψηλό επίπεδο στην διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Τα καλλιτεχνικά τους συγκροτήματα πρωτοπορούσαν στα Πανελλήνια Φεστιβάλ των Πολιτικών Προσφύγων. Και όχι μόνο, είχαν μεγάλους και γνωστούς αθλητές.

Κ: Η ελληνική γλώσσα διδάσκεται, αλλά σε χαμηλούς τόνους καθώς δεν έχουμε δασκάλους και εκπαιδευτικά εγχειρίδια. Η ομάδα χορού πάντα πρωτοστατεί στις εκδηλώσεις με παραδοσιακούς χορούς και το μουσικό σχήμα λαϊκού τραγουδιού (στο οποίο τραγουδάει και ο γράφων) παρουσιάζει σε κάθε πολιτιστική ευκαιρία αλλά και σε γλέντια ζωντανή ελληνική λαϊκή μουσική. Η νεανική ομάδα Θεάτρου – χορού της Ελληνικής Κοινότητας (συνολικά

δώδεκα παιδιά 12 έως 20 ετών) έχει στο ενεργητικό της αρκετές παραστάσεις μιούζικαλ με σύγχρονη χορογραφία και θέμα παρμένο από την ελληνική Ιστορία.

Τ: Πώς βλέπεις το μέλλον της Κοινότητας; Υπάρχουν δυσκολίες να διατηρήσετε την ταυτότητα των απογόνων;

Κ: Το μέλλον της Κοινότητας εξαρτάται αποκλειστικά από εμάς και είναι το στοίχημα που έχω βάλει με το εαυτό μου! Οι Έλληνες ποτέ δεν ήμασταν αριθμητικά πολλοί, ήμασταν πάντα λιγότεροι από τους «άλλους». Και ακόμα λιγότεροι ήταν εκείνοι από μας που είχαν μέσα τους μια φλόγα, ένα όραμα! Είπα κάποτε σε κάποιον Υπουργό στην Αθήνα, ο οποίος με ρώτησε εάν τώρα οι ομογενείς της Τασκένδης μιλούν ελληνικά: «από τα δέκα εκατομμύρια Έλληνες στην Ελλάδα που μιλούν Ελληνικά ούτε τους μισούς δεν θα θεωρούσα Έλληνες». Πετάχτηκε απάνω ο Υπουργός και μου λέει «τι εννοείς;» Του είπα: «οι 1200 Έλληνες που έμειναν στην Τασκένδη

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

μπορεί να μη μιλάνε Ελληνικά (και γι' αυτό φτάνει η Ελλάδα), όμως αγαπάνε την Ελλάδα σα μάνα τους!!

Τ: Ποιος είναι ο προσανατολισμός, οι στόχοι της Κοινότητας;

Κ: Ο προσανατολισμός μας είναι να παγιώσουμε μια ελληνική πολιτιστική ταυτότητα η οποία δεν θα έχει αναφορά αποκλειστικά στην καταγωγή! Ο φορέας του ελληνικού πολιτισμού δεν είναι η Ελλάδα, είναι ο Ελληνισμός! Και αυτός άνθισε τα τελευταία 2000 χρόνια εκτός των συνόρων της σημερινής Ελλάδας: Μικρά Ασία, Πόντος, Καύκασος,

προσφέρει το ελληνικό κράτος για να διατηρηθεί ο ελληνικός πολιτισμός στο Ουζμπεκιστάν, για να διατηρήσουν οι απόγονοι τη γλώσσα την ελληνική;

Κ: Το 90% των εξόδων προέρχεται από τις χορηγίες δυο ανθρώπων (ένας εκ των οποίων είμαι εγώ). Προσπαθούμε να δημιουργήσουμε πόρους εσόδων για το μέλλον αλλά αυτό θα πάρει μερικά ακόμη χρόνια. Εδώ η Πολιτεία δεν είναι σε θέση τους δικούς υπαλλήλους να πληρώσει, εμάς θα χρηματοδοτήσει; Μας δίνει το χρόνο περίπου 3000 δολάρια τα οποία είναι ακριβώς τα πάγια μηνιαία μας έξοδα. Χωρίς να

έπειτα μέσω ενός αμφιβόλου ποιότητας ιδιωτικού Κέντρου Βίζας στέλνουν τα διαβατήρια στη Μόσχα και έπειτα από ένα μήνα έρχονται πίσω όχι βέβαια πάντα με τη βίζα. Επίσης, οι επικυρώσεις των εγγράφων γίνονται ακόμη στη Μόσχα με μια απίστευτη ταλαιπωρία και εξευτελισμό των απλών ανθρώπων.

Τ: Δυστυχώς, από ότι βλέπω έχετε αρκετά προβλήματα και δεν φαίνεται η συμπεριφορά του ελληνικού κράτους να έχει αλλάξει από εκείνα τα χρόνια της ελληνικής πολιτικής προσφυγιάς τους εμφυλίου πολέμου. Σίγουρα, για τα

Το Κέντρο Ελληνικού Πολιτισμού στην Τασκένδη

Πτολεμαϊκή Αίγυπτος, Μέση Ανατολή, Ελληνοβαλτιανή, Αυστραλία κλπ.

Τ: Είδα το κτίριο του Ελληνικού Κέντρου και μερικές από τις εκδηλώσεις σας σε βιντεάκια. Με εντυπωσίασε πολύ το Κέντρο. Βλέπω ότι έχετε ένα γλυπτό του Αριστοτέλη και το σχολείο σας λέγεται Αριστοτέλειο Σχολείο.

Κ: Το γλυπτό το παρήγγειλα εδώ πέρσι σε Ουζμπέκο γλύπτη. Το μάρμαρο το έφερα από Ελλάδα, από τη Θάσο. Κατά την άποψη μου είναι ένας μοναδικός συνδυασμός της αρχαίας με την πρόσφατη ιστορία μας. Νομίζω πουθενά δεν υπάρχει κάτι ανάλογο. Διάλεξα τον ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ διότι θεωρείται ο θεμελιωτής της Αραβικής φιλοσοφίας του 19ου αιώνα και τον έχουν όλοι οι μουσουλμάνοι σε μεγάλη εκτίμηση.

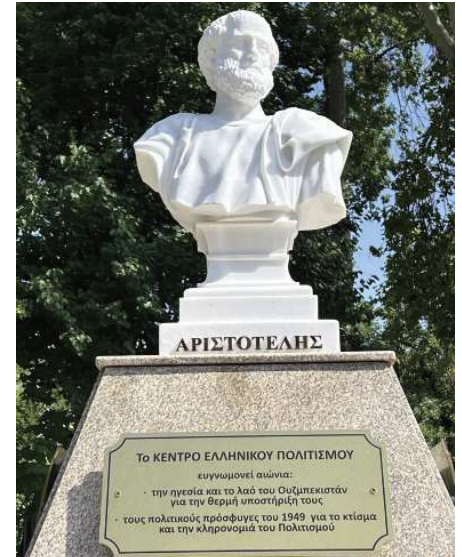
Τ: Πώς καλύπτετε τα έξοδα για το Κέντρο και τις εκδηλώσεις; Παίρνεται χορηγίες από το κράτος του Ουζμπεκιστάν; Τι βοήθεια σας

υπολογίσουμε τις γιορτές και τα έκτακτα που είναι πολλά. Οι εισφορές των μελών είναι 150-200 δολάρια το μήνα!

Το ελληνικό κράτος είναι τραγικά απόν σε όλα τα επίπεδα. Όχι απλώς καμία ενίσχυση δεν έχουμε από το ελληνικό κράτος, αλλά κάθε φορά για να βγάλουν οι ομογενείς βίζα για την Ελλάδα πρώτα ανάβουν κερί στην Παναγία και

θέματα αυτά, εύχομαι να μιλήσουμε πιο λεπτομερειακά μια άλλη φορά.

Η επιγραφή στο άγαλμα του Αριστοτέλη: **‘Το Κέντρο Ελληνικού Πολιτισμού ευγνωμονεί αιώνια: την ηγεσία και το λαό του Ουζμπεκιστάν για την θερμή υποστήριξη τους, του πολιτικούς προσφυγές του 1949 για το κτίσμα και την κληρονομιά του Πολιτισμού’**

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΑΣΚΕΝΔΗΣ ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Από **Αγάθα Ζαχακοβίτου**

(αποσπάσματα εφ. Νέος Κόσμος της Αυστραλίας)

Για πρώτη φορά στην ιστορία της, η Ελληνική Κοινότητα Τασκένδης βγαίνει εκτός συνόρων για να μιλήσει για την ιστορία της. Σύμφωνα με το πρόεδρό της, Κώστα Πολίτη, «είναι μια ιστορική στιγμή, διότι μέχρι τώρα γράφθηκαν πολλά για τους Έλληνες της Τασκένδης πάντα μέσα από μια ιστορικοπολιτική σκοπιά με αποδέκτες ένα ανάλογο κοινό.» Όμως η Κοινότητα - το ζωντανό σώμα της συνέχειας του Ελληνισμού του Ουζμπεκιστάν- η Διασπορά, δεν είχε αρθρώσει μέχρι τώρα τον δικό της λόγο. Η ευκαιρία δόθηκε με μια πρόσκληση από το Ελληνο-Αυστραλιανό Φεστιβάλ Συγγραφέων στο Σίδνεϊ ύστερα από την πρωτοβουλία της γνωστής δημοσιογράφου Dr. Helen Vatsikopoulos (Ελένη Βατσιοπούλου). Η Ελένη είχε συγγενείς στην Τασκένδη και πέρυσι το καλοκαίρι ταξίδεψε και εργάστηκε στα Αρχεία της Κοινότητας Τασκένδης, στο πλαίσιο της διδακτορικής διατριβής της. Σε στενή συνεργασία με τον Κώστα Πολίτη, διαμόρφωσαν θεματικές ενότητες μέσα από τις οποίες επιχειρείται η παρουσία του μοναδικού κοινωνικού φαινομένου της ζωής των Πολιτικών Προσφύγων της Τασκένδης. Μετά από συστηματική έρευνα στα αρχεία του Συλλόγου, στα Κρατικά Αρχεία του Ουζμπεκιστάν αλλά και σε ιδιωτικά Αρχεία στην Ελλάδα, συγκεντρώθηκε μοναδικό φωτογραφικό υλικό. Με προσεκτική επιστημονική επιλογή, αλλά και ψηφιακή επεξεργασία, η Έκθεση φιλοδοξεί να παρουσιάσει στο ελληνικό κοινό -και όχι μόνο της Αυστραλίας- μοναδικές φωτογραφίες!

Ο κ. Κώστας Πολίτης θα δώσει ομιλία με θέμα «Η Ελληνική Κοινότητα Τασκένδης και η Ιστορία της».

(...) Στην Τασκένδη, πρωτεύουσα της Δημοκρατίας του Ουζμπεκιστάν και μόνη διπλά περικλειστη χώρα της Κεντρικής Ασίας που συνορεύει με το Καζακιστάν, το Κιργιζιστάν, το Τατζικιστάν, το Αφγανιστάν και το Τουρκμενιστάν, ο Ελληνισμός έχει ισχυρό αποτύπωμα.

Εδώ ο Μέγας Αλέξανδρος είναι σχεδόν εθνικός ήρωας, ο Θεοδωράκης και ο Χατζιδάκις δεν ακούγονται μόνο στις ελληνικές γιορτές, οι πρόσφυγες του Εμφυλίου δεν είναι ηττημένοι και η Ελληνική Κοινότητα ανθεί, παρά το γεγονός ότι ελάχιστοι από τους απόγονους των Ελλήνων που έφτασαν εδώ μιλούν πλέον Ελληνικά.

Σε αυτή την άνθηση του ελληνικού πολιτισμού συνετέλεσε και ο Κώστας Πολίτης (με καταγωγή από τη Θεσσαλονίκη) που εργάζεται στην Τασκένδη ως αρχιτέκτονας.

«Ζω στην πόλη-σύνορο που ενώνει την Ευρώπη με την Ασία, όπου φυσά ο ξηρός άνεμος της στέπας μέσα από τις κολώνες των νεοκλασικών κτιρίων της, όπου ακόμη ακούς τον απόηχο των ανακατεμένων γλωσσών, των πολιτισμών και των ανθρώπων φυλών, αφού σε αυτή την πόλη μέχρι πριν λίγα χρόνια το 80% των κατοίκων της δεν ήταν Ουζμπεκοί», λέει ο ίδιος. Θέλουμε να ανυψώσουμε την Ελληνική Κοινότητα Τασκένδης σε ένα υψηλό πολιτιστικό επίπεδο αντάξιο της Ιστορίας και του ελληνικού του ονόματος», συμπληρώνει.

Το Ελληνικό Κέντρο της Τασκένδης -το μοναδικό σε πλήρη λειτουργία σε όλη την Ασία- λειτουργεί με την ανακίνηση που ανέλαβε ο ίδιος ο πρόεδρος του. Στο Κέντρο λειτουργούν τμήματα χορού, ζωγραφικής, θεάτρου και παράλληλα διοργανώνονται εκδηλώσεις, εκθέσεις, γιορτές και παραστάσεις. Κάθε χρόνο δημιουργούνται νέες αφορμές για να ακουστεί η ελληνική μουσική, να χορέψουν τα μέλη τους ελληνικούς χορούς και να «ταξιδέψουν» στον πολιτισμό του

THE GREEKS OF TASHKENT

Rare images from exile

from the archives of the GREEK CULTURAL CENTER in Tashkent, Uzbekistan

14 – 19 May 2024

Luna Studio Art Gallery 465 King St. Newtown

Opening Event: Tue 14 May, 6:30 pm

Talks

- In Greek: Wed 15 May 6:30 pm
Greek Orthodox Community
206-210 Lakemba St. Lakemba

- In English: Sun 19 May 12pm
Greek-Australian Writers Festival
University of Technology Sydney
14/28 Ultimo Rd. Ultimo

Αιγαίου, της Μακεδονίας, των ποιητών και των Ολύμπιων θεών.

«Για μένα είναι πολύ ενδιαφέρον να γνωρίσω τη Διασπορά της Αυστραλίας, να μιλήσω με ανθρώπους, να δω το όραμά τους. Το δικό μου όραμα είναι να βρούμε το τι σημαίνει Ελληνισμός και να δώσουμε στον κόσμο τον Ελληνισμό που έχει ανάγκη. Λέω πάντα στο πανεπιστήμιο ότι είναι ουμανισμός, είναι ανθρωπισμός. Είναι η δόξα του ανθρώπου, είναι ο μόνος πολιτισμός που έθεσε στο κέντρο του τον άνθρωπο. Για αυτό λέω ότι δεν είναι μια απλώς εθνική κουλτούρα, είναι ουσιαστικά μια οικουμενική κουλτούρα. Γι' αυτό το λόγο όλοι οι πολιτισμοί που θέλησαν να δημιουργήσουν μια αναγέννηση μια αναμόρφωση βασίστηκαν στην κλασική παιδεία. Δεν χρειάζεται να φοράς τσαρούχια για να θεωρείσαι Έλληνας. Γι' αυτό στην Αυστραλία θέλω να μιλήσω με ανθρώπους να δούμε τι σκέφτονται και τι μπορούμε να κάνουμε από κοινού. Οι ρίζες μας είναι κοινές, θα ήθελα και το μέλλον μας να είναι κοινό. Να είναι ένα μέλλον το οποίο θα δώσει ένα σφριγηλό ελληνισμό», επισημαίνει ο κ. Πολίτης

ΜΕΣΟΒΟΥΝΟ - ΔΥΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΝΑΖΙ ΚΑΤΑΚΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΝΤΟΠΙΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥΣ

(Αρχειο Ιστορικής Μνήμης της Εθνικής Αντίστασης και του ΔΣΕ (ethniki-antistasi-dse.gr))

Οι Γερμανοί (και οι Ιταλοί καθώς και οι Βούλγαροι) εφάρμοσαν ένα προμελετημένο σχέδιο προκειμένου να κάμψουν το ηθικό του ελληνικού πληθυσμού (κάτι που βέβαια δεν κατάφεραν) την θεωρία των αντιπόνων, με βάση την οποία για κάθε απώλεια δικών τους σε μια μάχη ή σε ενέδρα των ανταρτών πυροπολούσαν, μαζί με τους ντόπιους συνεργάτες τους, τα πλησιέστερα χωριά. 1170 ήταν τα χωριά που έκαψαν σε όλη την επικράτεια. Οι ψυχροί αριθμοί είναι ανίκανοι να δείξουν τη φρίκη, βοηθούσης όμως της φαντασίας, και με την ανθρώπινη εναισθησία, οι αριθμοί συντελούν στο να προσπαθήσουμε να συλλάβουμε ίσως το μέγεθος του ολέθρου. Στη Μακεδονία τα μαρτυρικά χωριά και οι πόλεις είναι: Αμπελόφυτο Κιλκίς, Δοξάτο Δράμας, Δράμα, Δροσοπηγή Φλώρινας, Ελευθεροχώρι Πέλλας, Θεσσαλονίκη, Καταφύγιο Κοζάνης, Κλεισούρα Καστοριάς, Κλειστό Κιλκίς, Κορμίστα Σερρών, Κυδωνιά Κιλκίς, Κύργια Δράμας, Κωσταράζι Καστοριάς, Λέχοβο Φλώρινας, Μεσόβουνο Κοζάνης, Νέα Κερδύλλια Σερρών, Προσοτσάνη Δράμας, Πύργοι Κοζάνης, Σέρβια Κοζάνης, Σιδηρόνερο Δράμας, Τρία Έλατα Πέλλας, Χορτιάτης Θεσσαλονίκης, Χωριστή Δράμας

Μεσόβουνο Κοζάνης: Ένα απείθαρχο χωριό

Το Μεσόβουνο ήταν ένα από τα πρώτα χωριά της ηπειρωτικής Ελλάδας που πήρε τα όπλα κατά των κατοχικών αρχών και ένα από τα πρώτα που γνώρισαν τα μαζικά αντίποινα της Βέρμαχτ, με δύο διαδοχικά ολοκαυτώματα και εκατοντάδες νεκρούς. Η έκθεση που συντάξε ο δωσίλογος, διορισμένος από τους Γερμανούς, νομάρχης Κοζάνης, Κ. Γεωργαντάς, μιλάει από μόνη της: «Οι κάτοικοι του χωριού τούτου, διατελούσιν εις εντελώς απολίτιστον κατάστασιν, τα δε 90% τούτων τυγχάνουσι κομμουνιστάι εκ των μάλλον

δικτατορίας. Πολέμησαν στον ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940-41 στην Αλβανία και μετά την επιστροφή τους στο Μεσόβουνο, όχι μόνο κράτησαν τα όπλα τους, αλλά περιμάζεψαν και άλλα καθώς και πυρομαχικά. Βαριά πυροβόλα που είχαν εγκαταλειφθεί στην περιοχή τους από το 50ο Σύνταγμα Πεζικού, που γύριζε από την Αλβανία, αχρηστεύτηκαν, ενώ τα βλήματα θάφτηκαν, αλλά αχρηστεύτηκαν κι αυτά από την υγρασία.

Το καλοκαίρι του 1941 έφθασαν στο χωριό τους τα μαντάτα για τις δυο

πάρουν τον οπλισμό. Γι' αυτό στις αρχές Οκτώβρη 1941 ισχυρές δυνάμεις Γερμανών και χωροφυλάκων επιτέθηκαν κατά των Μεσοβουνιωτών, που είχαν οχυρωθεί γύρω στο χωριό. Η μάχη κράτησε ως το απόγευμα, οπότε έφθασαν νέες ενισχύσεις και οι μαχητές του Μεσοβουνίου αναγκάστηκαν να συμπυκνωθούν προς το Βέρμιο και από κει, εγκαταλείποντας τον οπλισμό τους, διασκορπίστηκαν στις πόλεις Νάουσα, Σκύδρα, Έδεσσα, Αρδαία, ενώ οι αρχές κατοχής έβγαλαν ανακοινώσεις, που προσπαθούσαν με δολοφονικές προτάσεις να ξεγελάσουν τους Μεσοβουνιώτες να γυρίσουν στα σπίτια τους και «δεν έχουν τίποτε να φοβηθούν». Παράλληλα, δύναμη 100 χωροφυλάκων εγκαταστάθηκε στο χωριό και φρουρούσε τις διαβάσεις εισόδου και εξόδου του.

Στη σύγκρουση Γερμανοχωροφυλάκων και Μεσοβουνιωτών πιάστηκε τραυματισμένος ο Θόδωρος Ακριτίδης (ψευδώνυμο Κουκούλας) και εκτελέστηκε μπροστά στα μάτια των κατοίκων και του πατέρα του. Έτσι το Μεσόβουνο είχε το πρώτο θύμα του στον αγώνα κατά των Γερμανών κατακτητών και των συνεργατών τους χωροφυλάκων.

Οι Γερμανοί, αφού διέλυσαν τους 150 περίπου ένοπλους Μεσοβουνιώτες, ανέθεσαν στις «ελληνικές» αρχές να ολοκληρώσουν το έγκλημά τους σε βάρος των αγωνιστών του Μεσοβουνίου. Η Νομαρχία Κοζάνης, μαζί με δύναμη, χωροφυλακής που είχε εγκατασταθεί στο χωριό, κατάφεραν να μεταπείθουν τους κατοίκους να γυρίσουν σπίτια τους, υποσχόμενοι σ' αυτούς πως δεν θα πάθουν τίποτε, εκτός από 12 κομμουνιστές Μεσοβουνιώτες, τους οποίους είχαν επικηρύξει και τους αναζητούσαν για να τους συλλάβουν.

επικινδύνων».

Το Μεσόβουνο, ένα ορεινό χωριό του Νομού Κοζάνης κατοικείται από πρόσφυγες του Πόντου. Στην πατρίδα τους ζούσαν στα βουνά και ασχολούνταν, κυρίως, με την κτηνοτροφία. Κανένας τους δεν υπηρέτησε στον τουρκικό στρατό. Μετά τη σοσιαλιστική επανάσταση στη Ρωσία το 1917 και την εγκατάστασή τους στην Ελλάδα, πολλοί έφεραν μαζί τους και τις προοδευτικές τους ιδέες. Γι' αυτό και πλήρωσαν ακριβώς με διώξεις και φυλακίσεις στην περίοδο της βασιλομεταξικής

ένοπλες ομάδες, που βρίσκονταν στα βουνά της Κεντρικής Μακεδονίας, «Αθανάσιος Διάκος» και «Οδυσσεύς Ανδρούτσος» και για την ύπαρξη της οργάνωσης «Ελευθερία», που είχε ιδρυθεί στη Θεσσαλονίκη με πρωτοβουλία των κομμουνιστών.

Το οπλισμένο Μεσόβουνο από τις πρώτες μέρες της φασιστικής κατοχής απασχόλησε τόσο τους Γερμανούς όσο και τη Νομαρχία και τη Χωροφυλακή. Παρ' όλες όμως τις προσπάθειές τους και κυρίως της Χωροφυλακής δεν μπόρεσαν να βρουν και να τους

Οι προδότες «Έλληνες» κατάφεραν να διασπάσουν τους Μεσοβουνιώτες. Οι διαπραγματεύσεις και οι ζυμώσεις για να καμφθούν οι Μεσοβουνιώτες και να γυρίσουν στα σπίτια τους κράτησαν ως τις 22 Οκτώβρη 1941. Τη νύχτα, επωφελούμενος από το σκοτάδι ένας από τους επικηρυγμένους κατέβηκε κρυφά στο χωριό του για να ειδοποιήσει τους συμπατριώτες του να μη δώσουν βάση στις υποσχέσεις των Γερμανών και των συνεργατών τους και να προσπαθήσουν να διαφύγουν. Δυστυχώς, δεν μπόρεσε να φέρει σε πέρας την αποστολή του, γιατί άλλους δεν μπόρεσε να συναντήσει και άλλους που συνάντησε δεν μπόρεσε να τους πείσει. Το επόμενο βράδυ Γερμανοχωροφύλακες κύκλωσαν το χωριό και συνέλαβαν μαζί με τα γυναικόπαιδα και τους άντρες. Τα γυναικόπαιδα τα συγκέντρωσαν στο σχολείο και την εκκλησία του χωριού, ενώ τους άντρες, από 16 χρόνων και πάνω, σε ένα χωράφι έξω από το χωριό. Λένε πως το αρχικό τους σχέδιο ήταν να τους σκοτώσουν όλους. Μετά όμως άλλαξαν γνώμη. Εκτόπισαν τα γυναικόπαιδα στην Πτολεμαΐδα και αφού έδεσαν τα χέρια των αντρών τους ετοίμαζαν για εκτέλεση. Τότε όλοι οι άντρες κατάλαβαν πως είχαν εξαπατηθεί και οι πιο τολμηροί πρότειναν να ορμήσουν πάνω στους οπλισμένους φονιάδες – Γερμανούς και χωροφύλακες – και ότι θέλει ας γίνει. Εκεί οι γνώμες τους διχάστηκαν, γιατί μερικοί φοβήθηκαν πως αν κάνουν γιουρούσι οι Γερμανοί θα εφαρμόσουν αντίποινα κατά των γυναικόπαιδων που δεν γνώριζαν πού τα είχαν οδηγήσει. Φαίνεται, όμως, πως ένας μεγάλος αριθμός Μεσοβουνιωτών επιχείρησε την έφοδο γι' αυτό και τα κορμιά τους βρέθηκαν διασκορπισμένα στους δρόμους του χωριού αλλά και στον κάμπο, όπως επιχειρούσαν να διαφύγουν, από τον εχθρικό κλοιό. Αυτά επιβεβαιώθηκαν και από τους άντρες που επιστρατεύτηκαν από τα γύρω χωριά για να μαζέψουν και να θάψουν σε δύο ομαδικούς τάφους τα πτώματα των δολοφονημένων Μεσοβουνιωτών. Μετά τη σφαγή των 140 (κα' άλλους 143 και άλλους 156) Μεσοβουνιωτών οι Γερμανοί πυρπόλησαν το χωριό, που καιγόταν 3 μέρες τα σπίτια, οι στάβλοι και τα μαντριά με τα ζωντανά που βρίσκονταν μέσα. Από το σύνολο των κατοίκων από τη σφαγή της 23 του Οκτώβρη 1941 επέζησαν μόνο γυναικόπαιδα, και

ορισμένοι γέροι.

Επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ο ανέντιμος και αντιπατριωτικός ρόλος που έπαιξαν η Χωροφυλακή και ορισμένοι άλλοι για να μεταπείσουν τους Μεσοβουνιώτες να κατέβουν στο χωριό και να παραδώσουν τα όπλα, δίνοντάς τους την υπόσχεση, πως δεν θα πάθουν τίποτε.

Είκοσι περίπου μέρες κράτησαν οι διαπραγματεύσεις στις οποίες βασικό ρόλο έπαιξαν η Χωροφυλακή, που είχε εγκατασταθεί στο χωριό, ο πρώην βουλευτής Προκοπίδης Κοσμάς κ.ά., που μετέφεραν τις γερμανικές δελεαστικές προτάσεις στους Μεσοβουνιώτες. Αντίθετα, ο αρχηγός τους δάσκαλος, έφεδρος υπολοχαγός, **Αλέκος Χατζητάσκος (ήταν δάσκαλος πολιτικός πρόσφυγας στην Τσεχοσλοβακία, πατέρας του συμπατριώτη μας Professor Dr Γκότσε Χατζητάσκου, καθηγητή κβαντικής φυσικής στο Πολυτεχνείο της Πράγας)** πρότεινε να μην δώσουν πίστη στα μηνύματα και τις υποσχέσεις των Γερμανών και να τον ακολουθήσουν στο βουνό.

Κι όταν οι χωροφύλακες του Σταθμού είδαν πως το σύνολο σχεδόν των χωρικών κατέβηκε και ενώ προσποιούνταν τους αδιάφορους, ειδοποίησαν τους Γερμανούς.

Μερικές ακόμη συγκλονιστικές λεπτομέρειες της σφαγής:

Στις 22 προς 23 του Οκτώβρη 1941 ισχυρές γερμανικές δυνάμεις, που ξεκίνησαν από Κοζάνη, Έδεσσα, Θεσσαλονίκη κύκλωσαν τα ξημερώματα το Μεσόβουνο κι άρχισαν τις συλλήψεις, ενώ παράλληλα συγκέντρωσαν τα γυναικόπαιδα κοντά στο χώρο, που είχαν επιλέξει για την εκτέλεση. Γύρω-γύρω στήσανε τα πολυβόλα και περίμεναν τη διαταγή «πυρ»! Ο Πέτρος Πολυχρονίδης, που δεν είχε πια καμιά αμφιβολία για τους σκοπούς των Γερμανών, πήρε το θάρρος και τους λέει: «Παιδιά τι κοιτάζετε; Σε λίγο θα μας σκοτώσουν όλους, ας κάνουμε ένα γιουρούσι και όσοι γλυτώσουν». Ο ίδιος το αποφάσισε και γλύτωσε. 150 περίπου άνδρες θέρισαν τα γερμανικά πολυβόλα. Τις απορραγισμένες οικογένειες εκτόπισαν στην Πτολεμαΐδα και αλλού εγκαταλείποντάς τες στο έλεος. Βαριά ευθύνη βαρύνει όλους τους συνεργάτες των φασιστών, που συνέργησαν στη διάπραξη του στυγερού αυτού εγκλήματος.

Το 1944 έγινε και δεύτερη σφαγή στο Μεσόβουνο.

Στις 23 του Απριλίου 1944 πολύ ισχυρές δυνάμεις Γερμανών και ΠΑΟτζήδων** συνεργατών τους κύκλωσαν το Βέρμιο απ' όλες τις μεριές και ενήργησαν «εκκαθαριστικές» επιχειρήσεις. Το Μεσόβουνο υπεράσπιζαν δύο διμοιρίες του ΕΛΑΣ. Η μία αποτελούνταν από 28 Ρώσους και έναν Πολωνό και ονομάζονταν διμοιρία των ξένων ή διεθνής διμοιρία και μία άλλη από Έλληνες. Τα δύο αυτά τμήματα πολέμησαν ηρωικά. Προξένησαν σοβαρές απώλειες στους εχθρούς μα έχασαν κι αυτά 4 Ρώσους αγωνιστές. Άγνωστο πόσοι ακόμα ΕΛΑΣίτες σκοτώθηκαν. Όταν οι Γερμανοί και οι ΠΑΟτζήδες μπήκαν στο χωριό και συνέλαβαν 230-240 άτομα, κυρίως γυναικόπαιδα, γέροντες και γριές, τα έβαλαν μέσα στα σπίτια και τα έκαιγαν. Ακόμα

άλλα 35-60 γυναικόπαιδα, άγνωστο πόσα ακριβώς ήταν, τα συνέλαβαν πάνω στο δάσος και τα εκτέλεσαν στις πλαγιές του Βερμίου στην περιοχή του Αγίου Παύλου και Πέτρου και στη θέση Ωρολογιά ή Παληκαρά όπως λέγεται. Η μανία με την οποία οι φασίστες ντόπιοι και ξένοι εκτέλεσαν τα θύματά τους δεν περιγράφεται. Ερευνήσαν το χωριό και τη γύρω ορεινή περιοχή και σκότωσαν όποιον έβρισκαν. Το Μεσόβουνο δοιμάστηκε για δεύτερη φορά και είχε δεκάδες θύματα.

(*Εκδοχή της ΚΕ του ΚΚΕ «Έπεσαν για την ζωή». **ΠΑΟ (Πανελλήνια Απελευθερωτική Οργάνωση). Βαθύτατα αντικομμουνιστική οργάνωση, επικέντρωσε την «αντιστασιακή» της δράση, περισσότερο κατά του ΕΑΜ

παρά κατά του κατακτητή, γεγονός που επισημάνθηκε και από τους Άγγλους. Στο όνομα της «πάλης κατά του

κομμουνισμού» ορισμένα τμήματά της συνεργάστηκαν ανοικτά στην πορεία με τις δυνάμεις κατοχής.)

Πηγή: <https://www.katioua.gr/>

ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΣΤΟ ΜΕΣΟΒΟΥΝΟ, ΣΚΗΝΕΣ ΑΣΥΛΛΗΠΤΟΥ ΗΡΩΙΣΜΟΥ

Ένα κείμενο του Ηλία Ακριτίδη που δημοσιεύτηκε στον «Εορδαϊκό Πάλμό» και αφορούσε απάντηση σε αναγνώστη: «Θα ξεκινήσω απαντώντας στον αγαπητό φίλο με ένα αξίωμα αναγνωρισμένο πανταχόθεν, ότι την επίσημη ιστορία την γράφουν οι νικητές και ως συνήθως την γράφουν πάντα όπως τους συμφέρει, μα πολλές φορές την αποσιωπούν. Αυτό

φορές υπερθεμάτιζε σε αγριάδα και βαρβαρότητα τους Ναζί. Όσο για της ανιστόρητες και αγεωγράφητες ανοησίες ότι το Μεσόβουνο ήταν μακριά από τα «εθνικά και διοικητικά κέντρα, (δεν είναι περίεργο ότι χωριά όπως η Κλεισούρα εδώ κοντά μας, η Κάνδανος στην Κρήτη που ήταν κι' αυτά μακριά από εθνικά και διοικητικά

σημειωτέων ήταν τότε τόπος εξορίας, πέντε Μεσοβουνιώτες με το περίφημο ιδιώνυμο του εθνάρχη Βενιζέλου. Αυτοί οι πέντε εξόριστοι Μεσοβουνιώτες με το που έπεσε το μέτωπο δραπέτευσαν από την εξορία (ο Μεταξάς βλέπεται ήθελε να τους παραδώσει σιδηροδρόμιους στους ναζί) και έγιναν η μαγιά για να οργανωθεί η αντίσταση.

Στην εξορία έμαθαν να γράφουν και να διαβάζουν από τους συγκρατούμενούς τους, έμαθαν να διεκδικούν συλλογικά και να επιλύουν τα προβλήματα τους, ενστερνίστηκαν τα ιδανικά της ελευθέριας δημοκρατίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης, έμαθαν να οργανώνουν την πάλη τους με βάση τα συμφέροντά τους, (έγιναν δηλαδή κομμουνιστές) κ' έτσι όταν επέστρεψαν στο χωριό έγιναν οι πρώτοι πυρήνες αντιστασιακών οργανώσεων ενόπλων και μη. Αυτή ήταν η αιτία και όχι τα ανιστόρητα φληναφήματα του κ. Μωυσιάδη περί δήθεν μεγαλείου των Ελλήνων και της ποντιακής ψυχής.

Για την ιστορία του χωριού Μεσόβουνου γράφτηκαν πολλά από διάφορους, ένας εκ των οποίων είναι και επί κεφαλής των γενοκτονολόγων, ο κ. Φωτιάδης, ο οποίος ανέσυρε σε ομιλία του στον τόπο της θυσίας όλες τις δικαιολογίες των ναζί που είναι καταγεγραμμένες στα γερμανικά αρχεία της Βέρμαχτ στην Νυρεμβέργη.

Το κατοχικό κράτος για να εδραιωθεί καθαίρεσε τους νομάρχες, δήμαρχους και προέδρους σ' όλη την επικράτεια και τοποθέτησε τοποτηρητές (όπως έκανε η χούντα των συνταγματαρχών ακριβώς 27 χρόνια αργότερα). Έτσι και στο Μεσόβουνο διόρισαν τοποτηρητή. Όπως ήταν φυσικό αυτό οι Μεσοβουνιώτες δεν το δέχτηκαν και στην προσπάθειά τους να τον επιβάλουν συγκρούστηκαν μαζί τους με την ένοπλη αντάρτικη ομάδα (ΛΕΥΤΕΡΙΑ), η οποία πήρε την απόφαση για την εκτέλεση του τοποτηρητή διορισμένου προέδρου. Όπως είναι γνωστό τους προδότες σε περιόδους πολεμικών συγκρούσεων τους εκτελούν επί τόπου οι εχθροί και οι φίλοι τους όταν τελειώσουν την δουλειά τους γιατί φοβούνται ότι μετά θα κάνουν και σ' αυτούς το ίδιο.

προσπάθησαν να κάνουν και με την μεγαλειώδη αντίσταση του ελληνικού λαού και του μαρτυρικού χωριού Μεσόβουνου.

Το μετεμφυλιακό κράτος που φτιάχτηκε από τις συμμορίες των δωσίλογων συνεργατών των Ναζί (Πούλιου, Μηχάλ Αγά, Τσαούς Αντών, των Μαγγανάδων, των Πανωλιασέων και των Σούρληδων) και αργότερα τους εγκάθετους των Αγγλοαμερικάνων κι' από κοντά οι πατριδοκάπηλοι γενοκτονολόγοι κάθε απόχρωσης, αυτό ήθελε να κάνει, και μέσα σ' αυτό εντάσσεται και η απαγόρευση της δημιουργίας μνημείων που να θυμίζουν τις φασιστικές θηριωδίες. Οι Μεσοβουνιώτες απαγορεύονταν να κλάψουν φανερά τους νεκρούς τους, που για μνημόσυνα και άλλες τελετές, μεγάλη απόδειξη ότι μνημείο στον τόπο της θυσίας έγινε μόνο μετά το 1974.

Όσο για το εξουσιαστικό κέντρο όπως ανερευθρίαστα γράφει και κάνει πως δεν γνωρίζει είναι γνωστό ότι ήταν ο Τσολάκογλου και η κυβέρνηση του υποχείρια των Ναζί (αλώστε αυτοί την διόρισαν), που πολλές

κέντρα έπαθαν τα ίδια και χειρότερα από το μαρτυρικό Μεσόβουνο), δεν είναι γνωστό ότι με την άμεση συνεργία και προτροπή του κατοχικού νομάρχη Κοζάνης Γεωργαντά συντελέστηκε το τερατούργημα του ολοκαυτώματος του χωριού.

Μεγάλο κεφάλαιο είναι ο ξεριζωμός των Πόντιων, η ανταλλαγή των χριστιανικών πληθυσμών με τους μουσουλμανικούς από την Μικρά Ασία και τον Πόντο στην Μακεδονία και τανάπαλιν, με τις εκατέρωθεν ευθύνες και των δυο χωρών Τουρκίας και Ελλάδας, και των πατρώνων τους, οι οποίοι έπαιξαν τον κυρίαρχο και καθοριστικό ρόλο στην Μικρασιατική καταστροφή.

Θέλω να θυμίσω ότι οι κάτοικοι του Μεσόβουνου συγκρούστηκαν με την Αστυνομία στις αρχές της δεκαετίας του 1930 για το θέμα δημόσιου δρόμου - οι τότε αρχές ήθελαν να περνά έξω από το χωριό ενώ οι κάτοικοι μέσα από το χωριό όπως ήταν χαραγμένος πάνω στον παλιό και αυτό έγινε αιτία να συλληφθούν και να οδηγηθούν στην εξορία στο νησί Ανάφη που

Στο Μεσόβουνο λοιπόν δεν δοκιμάσθηκαν αδυναμίες ούτε απειρισκίφες, δοκιμάστηκε ο έντιμος και ανιδιοτελής αγώνας για ελευθερία και αντίσταση στον κατακτητή από την μια και από την άλλη η ιδιοτέλεια και η προδοσία. Είναι αν μη τι άλλο ύβρις στην μνήμη των θυμάτων να γράφονται τέτοια πράγματα. Όσο για τον χαρακτηρισμό Τουρκόσποροι ο συγγραφέας του πονήματος επιχειρεί να ανασύρει τα ποιο ταπεινά εθνικιστικά ένστικτα των Πόντιων και όλων εκείνων που υποθάλλουν τον ρατσισμό και ξενοφοβία. Για το αν ήταν έμπειροι πολεμιστές είναι κυριολεκτικά ψέμα κατάπτυστο, οι φιλήσυχoi κτηνοτρόφοι και ξυλοκόποι Μεσοβουνιώτες ζούσαν στην περιοχή του Απές, μια περιοχή χαμένη νότια των ποντιακών ορών και σε απόσταση 150 χιλιομέτρων από την Σεβάστεια προς τα βόρεια, και σε υψόμετρα άνω 1500 μέτρων. Ζούσαν σε αρμονία με τους μουσουλμανικούς πληθυσμούς της περιοχής χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Την όποια πολεμική εμπειρία απέκτησαν την απέκτησαν εδώ συμμετέχοντας στο Αλβανικό Μέτωπο.

Το μετεμφυλιακό κράτος ήθελε να καταργήσει την Εθνική Αντίσταση από τη συλλογική λαϊκή μνήμη με απαγορεύσεις. Απέτυχε οικτρά. Η σύγχρονη χούντα των ιμπεριαλιστών επιχειρεί κάτι πιο πονηρό: ΝΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ. Ιστορικοί σε διατεταγμένη υπηρεσία, εδώ και στην Ευρώπη και στη Ρωσία και αλλού, επιχειρούν να ταυτίσουν τους αντιστασιακούς με τους φασίστες. Να ταυτίσουν, δηλαδή, τους θύτες με τα θύματα, τους βασανιστές με τους βασανισμένους, τους ήρωες με τους προδότες, τους αετούς με τα σκουλήκια. Και όπου αυτό δεν περνάει εύκολα, όπως στη χώρα μας, επιχειρούν να πείσουν τις νεότερες γενιές ότι η εργατική και λαϊκή αντιφασιστική αντίσταση, έγινε για προσωπικούς λόγους, ότι για οικογενειακές ή ιδιοκτησιακές διαφορές ο ένας βρέθηκε με το ΕΑΜ και ο άλλος με τους Χίτες και τους συνεργάτες.

Για την περαιτέρω ιστορία του χωριού θα συγκεραστώ τις μαρτυρίες των Μεσοβουνιωτών Τερικανίδη Θεόφιλου και Ακριτίδη Παντελή που πέθαναν και οι δυο σε βαθύ γήρας.

Όπως προανέφερα μετά την εκτέλεση του διορισμένου προέδρου, οι Μεσοβουνιώτες φοβούμενοι αντίποινα

εγκατέλειψαν όλοι το χωριό και πήγαν σε άλλα χωριά, κυρίως όπου είχαν συγγενείς, φίλους ή συχωριανούς από τον Πόντο. Ο Νομάρχης Γεωργαντάς σε συνεργασία με τους ναζί και την Ελληνική Αστυνομία προχώρησαν σ' ένα ασύλληπτο για την εποχή σχέδιο για την επαναφορά των κατοίκων στο χωριό. Μετέφεραν και εγκατέστησαν στο χωριό τον σταθμό χωροφυλακής Πύργων και μέσω των χωροφυλάκων άρχισαν να διαδίδουν ότι δεν θα πειράζουν κανέναν αν επιστρέψει στο χωριό. Βλέποντας τότε ότι χαλάρωσαν τα πράγματα και πιεζόμενοι από τις δουλειές στα κτήματα τους, οι φυγάδες έπρεπε να οργώσουν και να σπείρουν, αλλιώς θα πεινούσαν. Τότε τα νοικοκυριά στηρίζονταν μόνο στα δικά τους πόδια, αν δεν ήταν γεμάτο το αμπάρι με αλεύρι λιμοκτονούσαν. Έτσι σιγά-σιγά άρχισαν να επιστρέφουν στο χωριό.

Όταν αντιλαμβάνονται οι χωροφύλακες ότι οι περισσότεροι έχουν γυρίσει στο χωριό, ειδοποιούν τον Νομάρχη Γεωργαντά, ο οποίος ως γνήσιος Έλληνας πατριώτης επιτελή το καθήκον στο ακέραιο, ειδοποιεί τους ναζί. Το τι επήλθε είναι γνωστόν τοις πάσι, στις 23-10-1941 οι ναζί σαν αγρία θηρία που διψούν για αίμα κυκλώνουν το χωριό, μαζεύουν τους κάτοικους στην πλατεία και ξεχωρίζουν τους άνδρες από 16 έως 60 χρόνων από την μια μεριά και από την άλλη τα γυναικόπαιδα ενώ στα σπίτια έβαζαν φωτιά και τα έκαιγαν.

«Εκεί στην πλατεία του χωριού εκτυλίχτηκαν σκληρές ασύλληπτου ηρωισμού που δίνουν νόημα και αξία στο γένος των ανθρώπων, ο ανάπηρος Ασφαλιδής Ιορδάνης διαχωρίζεται από τους ναζί από το γκρουπ των μελλοθάνων να μην εκτελεστεί, και τότε τους λέει: «Αούτην ούλ τα συνέλακαμ ας τα χάνταν ας χάμε κι' εγώ ζατίμ ντο αξίαν θα έχς για τεμέν η ζήση», (Αυτοί όλοι οι συνομήλικοί μου αν χαθούν ας χαθώ και εγώ, τι αξία θα έχει για μένα η ζωή).»

Μια μάνα της οποίας το όνομα, συγχωρέστε με, δεν συγκράτησα και η οποία είδε τα τρία παιδιά της να καίγονται μέσα στο πυρπολημένο από τους ναζί σπίτι της, τους εκλιπαρεί ουρλιάζοντας να την σκοτώσουν και βλέποντας ότι δεν την καταλαβαίνουν τα θηρία, πηγαίνει και με νοήματα αναγκάζει τον Γερμανό στρατιώτη να την σκοτώσει.

Μια ακόμη σκηνή οι οποία έμεινε

ανεξίτηλη στην μνήμη μου από την εξιστόρηση των χωριανών που προανέφερα είναι την ώρα που ακούστηκε το κροτάλισμα των πολυβόλων, τα γυναικόπαιδα τα βάλαν στον δρόμο για να τα κατεβάσουν στην Πτολεμαίδα, περίπου διακόσια μέτρα από τον τόπο του μαρτυρίου. Με το άκουσμα των πολυβόλων οι γυναίκες με τα μωρά στις αγκυλιές ορμούν πάνω στα τέρατα, γίνετε μάχη σώμα με σώμα με τους γερμανούς στρατιώτες οι οποίοι χρησιμοποιώντας τους υποκόπανους των οπλών χτυπούσαν. Παντού σπασμένα κεφάλια, ώμοι, πλευρά, όπου έβρισκαν χτυπούσαν τα κτήνη.

Οι ναζί στο τόπο του μαρτυρίου ολοκληρώνουν το έργο τους. Μετά την μαζική εκτέλεση ο επικεφαλής αξιωματικός γυρίζει πάνω από τον καθένα και του δίνει την χαρακτηριστική βολή. Κάπως έτσι τελειώνει η ιστορία για την μέρα της μεγάλης σφαγής στο χωριό Μεσόβουνο της Επαρχίας Εορδαίας του νομού Κοζάνης.

Θρήνος βαρύς, πόνος αβάσταχτος, βουβός. Οι κάτοικοι που ακόμα ζουν και έζησαν αυτήν την μέρα σιωπούν. Η σιωπή γίνεται μοιρολόι και τα δάκρυα αναβλύζουν σαν ανοιξιάτικες πηγές από τα μάτια τους.

Έτσι λοιπόν, αγαπητοί αναγνώστες/ριες, το Μεσόβουνο θα μείνει στην ιστορία - τόπος μαρτυρίου και σύμβολο αγώνα για όλους τους λαούς του κόσμου που αγωνίζονται και θυσιάζονται για το ιδανικό της ελευθερίας και τότε και σήμερα όσο κι αν οι εξωνημένοι παραχαράκτες προσπαθήσουν να το αλλάξουν.

Ο Γιώργος Θεοδοσιάδης, συνταξιούχος εκπαιδευτικός, μας είπε «περιφρόνησαν το θάνατο, στάθηκαν στα πόδια τους γιατί πίστεψαν στις βαθιές και αναπαλλοτρίωτες αξίες όπως η συντροφικότητα, η αλληλεγγύη, η κοινωνική δικαιοσύνη και πάνω από όλα στην απόφασή τους να ορίζουν οι ίδιοι τη μοίρα τους».

Θυμίζουμε ότι το Μεσόβουνο ήταν μεταξύ των πρώτων χωριών της Ελλάδας που με απόφαση του Μακεδονικού Γραφείου του ΚΚΕ, οι κάτοικοι του πήραν τα όπλα κατά των κατακτητών.

Σύμφωνα με τον ομιλητή, «σε επίσημα έγγραφα του κατοχικού Νομάρχη Γεωργαντά, το 90% των κατοίκων του Μεσοβουνίου είναι επικίνδυνοι κομμουνιστές. Και το Μάρτη του 1941 ο τότε Νομάρχης Κοζάνης ζητά τη

διάλυση του Κοινοτικού Συμβουλίου Μεσόβουνου λόγω των κομμουνιστικών φρονημάτων των μελών του. Και τον Ιούλη του 1941 αντικαταστάθηκε το Κοινοτικό Συμβούλιο από την Εθνικόφρονα Επιτροπή. Οι κάτοικοι του Μεσόβουνου πήραν από τις αποθήκες της τοπικής στρατιωτικής μονάδας όπλα και πυρομαχικά. Ακολούθησε η δημιουργία πυρήνα της αντιστασιακής οργάνωσης «Ελευθερία», και η συγκρότηση ένοπλης πολιτοφυλακής που ανέλαβε την περιφρούρηση του χωριού. Ενώ οι κάτοικοι αρνήθηκαν να παραδώσουν τη σοδειά τους στις δωσίλογες αρχές, ένοπλες ομάδες ανταρτών άρχισαν να ανεβαίνουν στο Βέρμιο.

Ο Νομάρχης Κοζάνης απευθύνει διαρκώς εκκλήσεις στη Βέρμαχτ να επέμβει και να καθαρίσει το Μεσόβουνο από τους κομμουνιστές. Έτσι τα ξημερώματα της 23ης Οκτώβρη του 1941 το Μεσόβουνο περικυκλώνεται, συγκεντρώνονται και εκτελούνται οι άνδρες του χωριού, απομακρύνονται τα γυναικόπαιδα και πυρπολείται το χωριό. Η αναφορά του Νομάρχη κάνει λόγο για 135 εκτελεσμένους, της Γερμανικής διοίκησης για 142 ενώ άλλες πηγές ανεβάζουν τους εκτελεσμένους στους 165.

Το 1942 οι κάτοικοι επέστρεψαν στο χωριό τους και έχτισαν και πάλι τα σπίτια τους.

Στις 22 Απρίλη του 1944, οι Γερμανοί και οι δωσίλογοι ξαναχτύπησαν στο χωριό, στο πλαίσιο της επιχείρησης «Μαγιάτικη Καταγίδα» που είχε διατάξει ο Γερμανός διοικητής. Αυτή τη φορά εκτέλεσαν 108 γυναικόπαιδα.

(*Έκδοση της ΚΕ του ΚΚΕ «Έπεσαν για την ζωή»

****ΠΑΟ (Πανελλήνια Απελευθερωτική Οργάνωση).** Βαθύτατα αντικομμουνιστική οργάνωση, επικέντρωσε την «αντιστασιακή» της δράση, περισσότερο κατά του ΕΑΜ παρά κατά του κατακτητή, γεγονός που επισημάνθηκε και από τους Άγγλους. Στο όνομα της «πάλης κατά του κομμουνισμού» ορισμένα τμήματά της συνεργάστηκαν ανοικτά στην πορεία με τις δυνάμεις κατοχής.)

Μαρτυρίες:

Η Άννα Γκουντή Τριανταφυλλίδου που είχε ζήσει τη σφαγή είχε αποκαλύψει στο Kozani.tv: «Οι Χιτλεροφασίστες ήρθαν μέσα στα σπίτια μας, μας έδειχναν τα

φτυάρια τους πώς θα μας θάψουν εκεί, πετάνε μέσα τις χειροβομβίδες, βάζουν φωτιά στο σπίτι και μας πήγαιναν για εκτέλεση στην εκκλησία. Τότε τους χώρισαν με την ηλικία και τους εκτέλεσαν».

Η **Μάρθα Παραστατίδου**, κάτοικος του Μεσόβουνου είχε περιγράψει στον Παναγιώτη Τσαρτσιανίδη τις δραματικές στιγμές που είχαν βιώσει κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος του χωριού:

«Όταν φεύγαμε από το χωριό ακούσαμε τα πολυβόλα. Ρώτησα τον θείο μου, που έλλαιγε, Τα παιδιά τι γίνανε; και μου απάντησε: Δεν ακούς τα πολυβόλα πως χτυπούν; Ο αδερφός μου ο Χρήστος είπε στον αδερφό μου τον Πέτρο «Εσύ έχεις επτά παιδιά. Αν μπορείς φύγε». Ήταν ευέλκτος. Πήδηξε και έφυγε και πήγε και κρύφτηκε στις θείας μου τον φούρνο. Έμεινε εκεί μέχρι που πήγαν κάποιοι από το διπλανό χωριό να δουν τι έγινε και τον βρήκαν μέσα στο φούρνο και τον βγάλανε. Ο Γερμανός δικαστήριο δεν κάνει... σκοτώνει. Φταις, δεν φταις, σε σκοτώνει!»

(<https://thecaller.gr/xronomixani/>)

Ελευθέριος Σιδηρόπουλο (μας την έστειλε ο Παύλος Σιδηρόπουλος)

Ο Ελευθέριος ήταν 9 ετών όταν έγινε η σφαγή στο Μεσόβουνο και θυμάται:

«Πάνω στα καλύβια στο Βέρμιο, ήταν μία ομάδα ΕΛΑΣιτών, η οποία παρακολουθούσε την κίνηση των Γερμανών. Εκεί τους κυλώσανε οι Γερμανοί και πιάσανε τον Θόδωρου Ακριτίδη (1941) και τον φέρανε στην Καρυδιά. Μαζέψανε όλους τους άνδρες πάνω από 16 χρονών και τους φέρανε εδώ, που ήταν το μαγαζί του Παναγιώτη. Εκεί στίσανε τον Θόδωρο, αυτό το αλίγιστο παλικάρι, τον ήρωα του χωριού μας, τον πατριώτη, ο οποίος παρόλα που ήξερε που βριδκονται οι αντάρτες, δεν πρόδοσε και θυσιάσε τη ζωή του για όλους, για όλο το χωριό, για τον ελληνικό λαό. Η εκτέλεση έγινε μπροστά στα μάτια του μπαμπά του για να τον βλέπει καλύτερα. Του δέσανε τα μάτια εάν κι ο Θόδωρος δεν ήθελε να του τα δέσουν. Οι Γερμανοί μαζί με τους προδότες Έλληνες ήρθανε στις 3 η ώρα μετά τα μεσάνυχτα. Κοιμόμασταν όλοι, ο μπαμπάς δίπλα σε μας, τα τρία αδέρφια και τη μάνα μου. Οι Γερμανοί τον πιάσανε από τον γιακά και έτσι με το σόβρακο όπως ήτανε (τότε ήταν μακριά τα σόβρακα) τον πέταξαν κάτω

από τη σκάλα. Η μητέρα μου έβαλε τις φωνές και έφαγε κι αυτή μια κλωτσιά. Τους άνδρες πάνω από 16 χρονών τους πήγανε εκεί πάνω, στ' αλώνια. Ήρθαν ο διερμηνέας, ο παπάς και οι Γερμανοί και ζήτησαν όλοι που ήταν πάνω από 16 χρονών να σηκωθούνε. Ο παπάς του χωριού γλύτωσε αρκετά παιδιά λέγοντας ψέματα για την ηλικία τους, τους έκανε πιο μικρούς, δηλαδή ότι είναι 12 και 13 χρονών. Εκεί, πάνω σ' αυτό το υψωματάκι τους γονάτισαν και τους εκτέλεσαν. Εμάς, τα γυναικόπαιδα μας πήγαν 500 μέτρα περίπου μακριά από τον τόπο της εκτέλεσης. Βάλανε φωτιά στις αχυρώνες γύρω από το χωριό, πήραν φωτιά και τα σπίτια, ενώ τα ζώα τα απόλυαν αφού κόψανε τα σκοινιά τους. Εγώ ήμουν δίπλα στον μεσαίο μου αδερφό, τον Αποστόλη. Θυμάμαι, όλοι κλαίγανε. Κάποιος φώναζε 'Αχ, τα παιδιά μου!'. Ένας πυροβολήθηκε ελαφριά και έπεσε. Ένας άλλος, πρόλαβε και έφυγε από την εκτέλεση και χώθηκε σ' έναν φούρνο. Δεν μπόρεσαν να τον βρουν οι Γερμανοί. Αργότερα έμαθα ότι ο Πέτρος έλεγε το πώς μπήκε μέσα στο φούρνο, το πώς οι Γερμανοί βάλανε τσαλιά (ξυλαράκια) κι αυτός φοβήθηκε και βγήκε από τον φούρνο. Ο Γερμανός θέλησε να τον γλυτώσει και είπε ότι στον φούρνο εκείνο δεν υπήρχε κανένας. Μετά μας αφήσανε έξω από τα Κομνηνά... Ήρθαν οι Κομνηνώτες με κασμάδες, φτυάρια και σκάψανε εκεί. Με την ίδρυση του ΕΛΑΣ το 1942, εδώ, στο Μεσόβουνο εγκαταστάθηκε το Γενικό Αρχηγείο και εκεί πιο πάνω, το νοσοκομείο. Θυμάμαι, όταν πήγαινα στου μπαχτσέδες, για πρώτη φορά είδα γυναίκα να φοράει παντελόνι. Ήταν αντάρτισσα. Δεν είπα τίποτα στη μάνα μου το τί είδα στους μπαχτσέδες. Και τότε μας μάθανε και το αντάρτικό τραγούδι 'ο κάθε λόγος, το κάθε παλικάρι'. Ακόμα το θυμάμαι.'

Συγκλονιστική είναι η μαρτυρία της κας **Σοφίας Τσιλογλανίδου-Ακριτίδου** από το Μεσόβουνο. Ο πατέρας της σκοτώθηκε στο ολοκαύτωμα του 1941, έχοντας αφήσει έξι ορφανά και τη μητέρα τους στον πρώτο μήνα της κηδείας. Η ίδια, σε ηλικία πέντε χρονών, βρέθηκε, μαζί με τα μικρότερα μέλη της οικογένειας, (ο 15χρονος αδελφός της ήταν ήδη στο βουνό), μέσα στο «Χάνι», το 1944, μετά την τρίτη κατά σειρά επίθεση στο χωριό. Η αδελφή της βρέφος δυο χρονών, δόθηκε για υιοθεσία σε συγγενείς κατοίκους της

Πτολεμαΐδας, που έμεναν στον Βόλο. «Την είχε η μάνα μου στην ποδιά της μέσα. Και ήρθε μια Θεοδώρα την λέγανε. Αυτή έμενε στο Βόλο. Ήρθε να δει τους θείους της στην Πτολεμαΐδα. Άκουσαν ότι από το Μεσόβουνο είναι στο χάνι μέσα ορφανά και άπλυτα παιδιά, νησιτικά. Και ήρθε στο χάνι και ζήτησε να πάρει ένα παιδί να το ταΐσει. Και

κόλλησε στην μάνα μου. «Να το πάρω, κυρά Βαρβάρα, να το ταΐσω και να το ξαναφέρω;» Η μάνα μου δίστασε να το δώσει. Και οι γιαγιάδες, οι μεγαλύτερες, «δώσ' το, δώσ' το, θα πεθάνει!». Τό 'δωσε. Το πήρε. Τό 'λουσε, το τάισε, το κράτησε μια βδομάδα, τό 'φερε. Ξανά ήρθε και το πήρε και ύστερα το κράτησε μέχρι που μας βγάλανε από το

χάνι. Χάσαμε τα ίχνη, και κείνη εμάς... και μεις εκείνη... Εμείς οι αδελφές, δεν λέγαμε ότι είμαστε τρεις. Λέγαμε έχουμε και μια στο Βόλο. Ποτέ δεν την ξεχωρίσαμε. Πάντα λέγαμε έχουμε και την αδελφή μας στο Βόλο.» (<https://pontosandaristera.wordpress.com/2018/07/25/ptolemaida/>)

ΤΟ ΧΩΜΑ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΠΕΣΑΝ 4 ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΠΟΛΕΜΩΝΤΑΣ ΝΑΖΙ ΣΤΗΝ ΚΟΖΑΝΗ ΜΕΤΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

(<https://www.militaire.gr/>)

Το μνημείο στους σοβιετικούς στρατιώτες Αλεξέι, Αντρέι, Ρούμπεν που έπεσαν στις γραμμές της ελληνικής αντίστασης κατά φασιστών 23 Απριλίου 1944'. Είχαν μπει όπως και αρκετοί άλλοι σοβιετική στρατιώτες που είχαν δραπετεύσει ως αιχμάλωτοι των Γερμανών στις γραμμές της Εθνικής Αντίστασης -ΕΛΑΣ.

Χώμα από τις πλαγιές του Βερμίου στο Μεσόβουνο Κοζάνης, στο σημείο που έπεσαν μαχόμενοι εναντίον των Ναζί τον Απρίλιο του 1944 τέσσερις Σοβιετικοί στρατιώτες, έλαβε στρατιωτική αντιπροσωπεία με επικεφαλής τον στρατιωτικό ακόλουθο της Ρωσικής πρεσβείας στην Αθήνα, υποστράτηγο Α. Πριχόντινκο το 2020. Όπως εξήγησε στο ΑΠΕ- ΜΠΕ ο πρόεδρος της μαρτυρικής κοινότητας Μεσόβουνου, Παύλος Παραστατίδης, η Ρωσική αντιπροσωπεία τοποθέτησε σε ειδικές κάψουλες χώμα τόσο από το σημείο που οι Ρώσοι αξιωματικοί και στρατιώτες έπεσαν μαχόμενοι, όσο και από εκείνο

όπου έχουν ταφεί. Οι κάψουλες θα τοποθετηθούν στον Κεντρικό ναό των Ενόπλων Δυνάμεων της Ρωσίας.

Η επίσημη τελετή της τοποθέτησής τους θα γίνει την 9 Μαΐου του 2020, την ημέρα που στη Ρωσία θα εορταστεί με κάθε επισημότητα η 75η επέτειος της Νίκης κατά της Ναζιστικής Γερμανίας. Οι τέσσερις Ρώσοι στρατιώτες βρισκόνταν λίγο έξω από το Μεσόβουνο, μαζί με αντάρτες του ΕΛΑΣ, όταν οι Ναζί σε συνεργασία με τους Έλληνες δωσίλογους, στο πλαίσιο της επιχείρησης «μαγιάτικη καταιγίδα», έκαψαν το χωριό, εκτέλεσαν 150 κατοίκους, ενώ κατά την μάχη που έγινε με τους αντάρτες στο Βέρμιο, σκοτώθηκαν και οι τέσσερις Ρώσοι στρατιώτες.

Ο κος Παραστατίδης εξηγεί ότι μέχρι το 1990 οι στρατιώτες ήταν θαμμένοι στο σημείο που σκοτώθηκαν, όπου υπάρχει ένα μικρό μνημείο. Ωστόσο, το 1990 έγινε εκταφή και τα οστά τους τοποθετήθηκαν στο κεντρικό μνημείο

που έχει δημιουργηθεί στο χωριό όπου είναι θαμμένοι και 315 κάτοικοι, οι οποίοι έχασαν τη ζωή τους στις δύο μαζικές εκτελέσεις που διέπραξαν οι Ναζί στις 23 Οκτωβρίου του 1941 και στις 23 Απριλίου του 1944.

Το μνημείο στους σοβιετικούς στρατιώτες Αλεξέι, Αντρέι, Ρούμπεν που έπεσαν στις γραμμές της ελληνικής αντίστασης κατά φασιστών 23 Απριλίου 1944'. Είχαν μπει όπως και αρκετοί άλλοι σοβιετική στρατιώτες που είχαν δραπετεύσει ως αιχμάλωτοι των Γερμανών στις γραμμές της Εθνικής Αντίστασης -ΕΛΑΣ.

ΠΟΙΟΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟ ΤΟΥ 1941;

Γεώργιος Μαργαρίτης, καθηγητής Σύγχρονης Ιστορίας στο τμήμα Πολιτικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Στις αρχές του Απριλίου του 1941 ο ελληνικός στρατός πολεμούσε ήδη πέντε μήνες στο μέτωπο της Αλβανίας. Πολεμούσε με επιτυχία. Το μέτωπο είχε μεταφερθεί βαθιά μέσα στο αλβανικό έδαφος. Η μεγάλη «εαρινή επίθεση» των Ιταλών, τον Μάρτιο, είχε τραγικά αποτύχει παρά την απελπισμένη επένδυση του φασιστικού καθεστώτος στην επιτυχία της. Ο καιρός όμως περνούσε και η μοναχική ελληνική αντίσταση στην προέλαση του Άξονα στην Ευρώπη προκαλούσε περιπλοκές και γινόταν βάση σε σχεδιασμούς των ισχυρών εμπόλεμων.

Με τον θάνατο του δικτάτορα Ιωάννη Μεταξά στα τέλη Ιανουαρίου του 1941 η ελληνική πολιτική ηγεσία συγκεντρώθηκε γύρω από το Παλάτι και σε όσους βρίσκονταν γύρω από αυτό. Εκείνοι που βρίσκονταν πιο κοντά σε αυτό -κυριολεκτικά μέσα στην Αυλή του Γεωργίου του Β'- ήταν οι Βρετανοί. Οι τελευταίοι άρχισαν να οικοδομούν πάνω στην ηρωική αντίσταση των Ελλήνων φαντάρων, τα δικά τους αυτοκρατορικά σχέδια.

Τα τελευταία είχαν χαρακτηρήσει χίμαιρας: το Λονδίνο επιδίωκε κάποιες μορφής αναβίωση του «μακεδονικού μετώπου» του Α' Παγκοσμίου πολέμου. Οι πρωταγωνιστές ετούτου του νέου

μετώπου δεν θα ήταν φυσικά οι Βρετανοί -δεν είχαν πλέον τέτοιες δυνατότητες. Για να πραγματοποιηθεί το σχέδιο αυτό η Βρετανία θα κινητοποιούσε της δυνάμεις της Γιουγκοσλαβίας, της Τουρκίας και της Ελλάδας. Οι στρατιώτες αυτών των χωρών θα πολεμούσαν για τα συμφέροντα της Αυτοκρατορίας! Ως σχέδιο υποσχόταν πολλά στο Λονδίνο.

Τον Φεβρουάριο του 1941 βρετανικά στρατεύματα άρχισαν να αποβιβάζονται στην Ελλάδα, τον Μάρτιο η στρατιωτική δραστηριότητα των Βρετανών ανέβηκε επίπεδο στο μέτρο των διπλωματικών προσπαθειών του Λονδίνου για αναβίωση του Βαλκανικού μετώπου. Την ίδια εποχή οι Βρετανοί υπονόμευαν μεθοδικά κάθε ελληνική προσπάθεια αξιοποίησης των δυνατοτήτων που έδινε ο νόμος για «εκμίσθωση και δανεισμό» οπλικών συστημάτων στις ΗΠΑ. Οι σύμμαχοι θα έδιναν το αίμα τους για την Βρετανία, δεν κρινόταν απαραίτητο να εξοπλιστούν γι' αυτό. Οι Γερμανοί με τη σειρά τους βελτίωσαν τις γέφυρες και τους δρόμους της Βουλγαρίας και άρχισαν να προωθούν τα στρατεύματά τους προς τα Βαλκάνια.

Το βρετανικό σχέδιο ναυάγησε θεαματικά μέσα στις εσωτερικές διαμάχες στο Βελιγράδι και στην

εμφανή απροθυμία της τουρκικής ηγεσίας να οδηγήσει σε πόλεμο την χώρα της για τα συμφέροντα της Βρετανίας. Απέμειναν οι Έλληνες με τα λίγα βρετανικά στρατεύματα που είχαν φτάσει στην χώρα για να δημιουργήσουν την εντύπωση ουσιαστικής βρετανικής συμβολής. Στο σύνολο ήταν 55.000 στρατιώτες (τον Δεκέμβριο του 1944 οι Βρετανοί έστειλαν 80.000 στρατιώτες ενάντια στον ΕΛΑΣ) προερχόμενοι από την Αυστραλία και την Νέα Ζηλανδία. Στην Ειρηνικό διακρινόταν ήδη η ιαπωνική απειλή και οι στρατιώτες δεν είχαν ιδιαίτερο κίνητρο να σκοτωθούν στην απόμακρη Ελλάδα την ώρα που οι πατρίδες τους κινδύνευαν.

Στις 6 Απριλίου 1941 οι Γερμανοί εισέβαλαν στην Ελλάδα. Αντιμετώπισαν σθεναρή αντίσταση στα οχυρά, στα ελληνο-βουλγαρικά σύνορα, στην ανατολική Μακεδονία και την Θράκη. Σε αυτό το μέτωπο, σε τρεις ημέρες μαχών οι Γερμανοί υπέστησαν τις πλέον σοβαρές απώλειες της εκστρατείας: ανακοίνωσαν 555 νεκρούς στις επιχειρήσεις αυτές. Οι μετέπειτα έρευνες τοποθετούν το μέγεθος αυτό σε επτακίσιους τουλάχιστον νεκρούς. Στον ελληνοϊταλικό πόλεμο, απώλειες αυτού του μεγέθους σε τρεις μόλις ημέρες καταγράφηκαν μόνο στην απελπισμένη ιταλική «εαρινή επίθεση» ενάντια στα υψώματα 717 και 731.

Την μάχη των οχυρών οι Έλληνες την έδωσαν μόνοι τους. Οι βρετανικές δυνάμεις βρισκόνταν πίσω και μακριά, στην γραμμή του Αλιάκμονα! Μετά την συνθηκολόγηση των ελληνικών δυνάμεων που βρίσκονταν στα ανατολικά του Αξιού, στις 9 Απριλίου, τον πόλεμο εναντίον των Γερμανών εισβολέων τον συνέχισαν πάλι μόνοι τους οι ελληνικές στρατιωτικές μονάδες. Οι Βρετανοί σκέφτονταν ήδη την αποχώρησή τους χωρίς, στο μεταξύ, να έχουν εμπλακεί σε οποιαδήποτε μάχη με τον εχθρό. Στις 10 Απριλίου ο βρετανικός στρατός δεν είχε απώλειες, στις 11 είχε ένα νεκρό, στις 12 είχε εννέα νεκρούς. Η πρώτη

σοβαρές συγκρούσεις των Βρετανών με τους προελαύνοντες Γερμανούς έγιναν στις 13 Απριλίου οπότε οι Άγγλοι κατέγραψαν 19 νεκρούς στις γραμμές τους. Δεν επρόκειτο οπωσδήποτε για μάχη άξια λόγου.

Στο μεταξύ οι ελληνικές δυνάμεις προσπαθούσαν μόνες τους να αναχαιτίσουν την γερμανική λαίλαπα. Σκληρές μάχες έγιναν στα περάσματα της Καστοριάς. Στις 11 Απριλίου οι Γερμανοί είχαν 24 νεκρούς, στις 12, 37 νεκρούς, στις 13, 22 νεκρούς. Στις 15 και 16 Απριλίου οι συγκρούσεις κορυφώθηκαν. Αυτές τις ημέρες οι Γερμανοί κατέγραψαν 130 νεκρούς

και οι Βρετανοί μόνο 13! Προφανώς επρόκειτο για τις τελευταίες μάχες του ελληνικού στρατού. Τους Βρετανούς τους απασχολούσε πλέον μόνο η αποχώρηση από την Ελλάδα.

Μετά την κάμψη της ελληνικής αντίστασης οι Βρετανοί χρειάστηκε να πολεμήσουν για να εξασφαλίσουν την υποχώρησή τους προς τον νότο. Σε αυτή τη φάση, σε μάχες οπισθοφυλακών είχαν τις πιο σοβαρές απώλειες. Από τις 19 ως τις 25 Απριλίου είχαν 165 νεκρούς. Οι Γερμανοί που τους καταδίωκαν 143 νεκρούς. Η πιο σοβαρή μάχη της περιόδου έγινε στις 26 Απριλίου όταν Γερμανοί αλεξιπτωτιστές επιχειρήσαν

να καταλάβουν τις γέφυρες στην διώρυγα της Κορίνθου. Σκοτώθηκαν εκεί 84 Γερμανοί και 46 Βρετανοί.

Χωρίς να έχουν ιδιαίτερα πολεμήσει και συμβάλει στην υπεράσπιση της Ελλάδας από την γερμανική εισβολή, οι Βρετανοί αποχώρησαν αφήνοντας μάλιστα περισσότερους από 13.000 αιχμαλώτους στα χέρια των Γερμανών. Τελικά, όπως για μια ακόμα φορά αποδείχθηκε, η υπεράσπιση της ελευθερίας και της επικράτειας της Ελλάδας ήταν μια υπόθεση που ενδιέφερε αποκλειστικά και μόνο τους Έλληνες. Τον ελληνικό λαό για να είμαστε πιο συγκεκριμένοι...

Η ΖΩΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ 2 ΧΩΡΕΣ: Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΧΛΟΗ ΑΚΡΙΘΑΚΗ ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΤΙΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΟ GRACE.GR (ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ)

Η φωτογράφος Χλόη Ακριθάκη, μια γυναίκα μοναδικής αισθητικής, μια γυναίκα πλούσια σε εμπειρίες και ταλέντα, είναι η κόρη του μεγάλου Έλληνα ζωγράφου Αλέξη Ακριθάκη. Εδώ, στο grace.gr, γράφει τη ζωή της την ώρα που, πάλι, πετάει ανάμεσα σε Αθήνα, Πράγα, Βερολίνο και άλλες πόλεις της Ευρώπης.

ΑΠΟ ΜΙΑ ΚΟΛΛΙΑ

Η Χλόη βλέπει τον κόσμο από ψηλά, παρατηρεί τον κόσμο από κοντά, αποτυπώνει συναισθήματα και στιγμές και χρωματίζει με ένταση, όπως ο

πατέρας της, τον δικό της δρόμο την ώρα που «αποχρωματίζει» με λέξεις όσα τη χάραξαν. Μια μοναδική εξομολόγηση, true story!

Βερολίνο – Αθήνα – Βερολίνο – Πράγα – Αθήνα

Γεννήθηκα στο Βερολίνο, μεγάλωσα στην Αθήνα, σπούδασα στο Βερολίνο Φωτογραφία και Νέα Μέσα με ειδίκευση στη φωτογραφία και αργότερα, όταν παντρεύτηκα, έζησα στην Πράγα.

ΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Το Βερολίνο, παρότι ακόμη τότε ήταν χωρισμένο, ήταν μια πόλη ανοιχτή σε ιδέες, ελεύθερη, πρωτοπόρα. Τότε ζούσαμε στο Charlottenburg εκεί στη Fasanenstraße, έναν από τους πιο όμορφους δρόμους της πόλης, είχε ανοίξει η μητέρα μου μαζί με άλλους δύο Έλληνες, τον Κωσταντίνο Κασάμπαλη και τον Βασίλη Κουράφαλο το ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ. Ο πατέρας μου είχε φροντίσει τη διακόσμηση, τα χρώματα και είχε σχεδιάσει τα ιδιαίτερα μπρούτζινα φωτιστικά.

Το ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ έγινε γρήγορα το στέκι, το ραντεβού, ένας τόπος συναναστροφής, των ανθρώπων της τέχνης, της μόδας αλλά όχι μόνο. Ένα κορυφαίο εστιατόριο του Βερολίνου που, από το μπαρ και τα τραπέζια του, θα περάσουν ο Richard Burton, ο John Le Carre και ο Francis Bacon και θα μείνει στην ιστορία ως «FOFIS».

Στο Βερολίνο γνώριζα λίγα παιδιά. Όταν ήμουν εκεί περνούσα τις μέρες μου πιο πολύ με τον πατέρα μου και τους φίλους του. Επισκεπτόμασταν

μουσεία και εκθέσεις. Αγαπούσε πολύ το αιγυπτιακό μουσείο, που τότε ακόμη ήταν στο Δ. Βερολίνο πολύ κοντά στο σπίτι μας, και πηγαίναμε συχνά απλά για να δούμε, να ξαναδούμε και να θαυμάσουμε την προτομή της βασίλισσας Νεφερτίτης. Ακόμη πιο συχνά επισκεπτόμασταν τη Nationalgalerie. Εκεί στο κτήριο του Mies van der Rohe μου μιλούσε για τέχνη, για το Dada και τον σουρεαλισμό και μου έλεγε ιστορίες για τους καλλιτέχνες. Έτσι ήταν ιδιαίτερα μεγάλη η συγκίνησή μου όταν το 2003 η Nationalgalerie τον τίμησε με αναδρομική έκθεση και μάλιστα δίπλα σε έκθεση του Πικάσο! Ένα άλλο μουσείο σχεδόν κρυμμένο στην άκρη του δάσους Grunewald είναι το Brücke Museum. Ο αρχιτέκτονας του, Werner Düttmann ήταν ένας από τους πρώτους ενθουσιώδεις συλλέκτες έργων του Αλέξη Ακριθάκη στο Βερολίνο.

Σήμερα, όταν πηγαίνω στο Βερολίνο μένω στο πιο νεανικό και trendy Friedrichshain, κάνω βόλτες για καφέ και ποτό στο Prenzlauer Berg και Mitte και τουλάχιστον μία βόλτα στην Ku'damm στην παλιά μου γειτονιά. Επισκέπτομαι ευλαβικά τη Nationalgalerie στο πρόγραμμα έχω και το KW Institute for Contemporary Art και πολλά άλλα μουσεία και γκαλερί. Και παρόλες τις αλλαγές που έχουν γίνει στην πόλη, ακόμη, κάθε φορά που επιστρέφω αυτή η ιδιαίτερη μυρωδιά στα σπίτια, τα εστιατόρια και στο μετρό δεν έχει αλλάξει, μου θυμίζει τα παιδικά μου χρόνια και αισθάνομαι σα να μην έφυγα ούτε μία μέρα.

Le Bateau

Η ΠΡΑΓΑ

Αν το Βερολίνο ήταν η πόλη που γεννήθηκα, η πόλη που είχαν διαλέξει οι γονείς μου, η Πράγα ήταν η πόλη που με διάλεξε για να ζήσω. Ήταν έρωτας από την πρώτη στιγμή, όταν είχα πάει ένα ταξίδι εκεί με μία φίλη της είχα πει «Εδώ θέλω να ζήσω». Λίγο αργότερα, τυχαία προσέφεραν μία δουλειά στον τότε – ακόμη μέλλοντα- άντρα μου. Έτσι αντί για μήνα του μέλιτος μετακομίσουμε στην Πράγα με σκοπό να μείνουμε εκεί τρία χρόνια.

Η πόλη όμως μας κέρδισε και έγινε γρήγορα η μόνιμη κατοικία μας, γιατί όπως γράφει ο Κάφκα «Η Πράγα δεν σε αφήνει ποτέ να φύγεις... αυτή η αγαπημένη μικρή μητέρα έχει κοφτερά νύχια». Σε αυτά τα χρόνια η πόλη σχεδόν μεταμορφώθηκε από μία κουκλίστικη αλλά γκριζα πόλη της ανατολικής Ευρώπης σε μία κοσμοπολίτικη πρωτεύουσα με ανακαινισμένα μουσεία, νέα Kunsthalle, που σφύζει από ζωή και τουρισμό χωρίς να έχει χάσει όμως τίποτα από την ομορφιά της. Ίσα ίσα, πάρκα και πλατείες είναι καθαρά και περιποιημένα. Η αγαπημένη μου βόλτα, όπως και όλων των κατοίκων της Πράγας είναι στο πάρκο Petřín. Ειδικά την άνοιξη με τα ανθισμένα δέντρα... Παράλληλα με την πόλη μεγάλωσε και η οικογένεια μου, γεννήθηκαν και μεγάλωσαν τα 3 μας παιδιά, με όλα τα θετικά και αρνητικά που έχει η ζωή σε μία ξένη χώρα.

Ο ρόλος της μητέρας – τι μου έμαθε, τι στερήθηκα

Τα παιδιά και η τέχνη θέλουν αγάπη και αφοσίωση και επειδή ότι κάνω το κάνω με πολλή αγάπη δε θα μπορούσα να τη μοιράσω ανάμεσα στα δύο. Για όσα χρόνια ένιωθα ότι χρειαζόταν, αφοσιώθηκα στην οικογένεια μου. Επίσης, τα παιδιά μου είναι ηλικιακά πολύ κοντά και μεγαλώνοντας τα στο εξωτερικό, μακριά από έναν ευρύτερο οικογενειακό ιστό, η ζωή μου ως σοφέρ, μαγείρισσα και νοσοκόμα ήταν τόσο γεμάτη που δεν είχα καν τον χρόνο να σκεφτώ ότι μπορεί να στεροῦμαι κάτι! Από τα παιδιά μου έμαθα πολλά και μαθαίνω ακόμη. Έμαθα ότι η ζωή μας κρέμεται από μία κλωστή και ότι όλα μπορεί να καταρρεύσουν σε δευτερόλεπτα αλλά και την απίστευτη ανακούφιση που φέρνει ένα μήνυμα ότι όλα είναι καλά.

Ότι η μεγαλύτερη ευτυχία είναι στα μικρά καθημερινά πράγματα, σε ένα χαμόγελο, στα κόκκινα μαγουλάκια από το κρύο, την πρώτη βόλτα με ποδήλατο... Έμαθα να χαίρομαι με τις επιτυχίες και να γιορτάζω τις αποτυχίες. Να παίρνω και να δίνω αγάπη, και η αγάπη αυτή με γεμίζει τόσο που δεν αισθάνθηκα ποτέ ότι στερήθηκα κάτι. Είναι η πιο μεγάλη ικανοποίηση και χαρά που τα βλέπω να έχουν γίνει και καλοί, ανεξάρτητοι και σοβαροί άνθρωποι που στέκονται μόνοι τους στα πόδια τους.

Οι άνθρωποι που με σημάδεψαν

Δε θα έλεγα ότι με σημάδεψαν κάποιοι άνθρωποι – εκτός βέβαια από τους γονείς μου, οι οποίοι είχαν και οι δυο πολύ έντονες προσωπικότητες! Πιο πολύ με σημάδεψαν καταστάσεις που έζησα και μοιράστηκα με ανθρώπους που αγαπάω και που με κάνουν ακόμη να ξυπνάω το πρωί και να αισθάνομαι ευγνώμων για ότι έχω ζήσει και ζω.

Ταξίδια στον κόσμο που δεν θα ξεχάσω

Από μικρή η ζωή μου ήταν μοιρασμένη ανάμεσα σε 2 χώρες. Με τον πατέρα μου κάναμε πολλά ταξίδια με το αυτοκίνητο. Και μου αρέσει κι εμένα πολύ να οδηγώ. Να διασχίζω την Ευρώπη μόνη μου ακούγοντας μουσική. Έχω ταξιδέψει πολύ κι έχω πολλές, ωραίες και αστείες αναμνήσεις αλλά αυτό που κάθε φορά με συναρπάζει δεν είναι απαραίτητα ο τόπος που επισκέπτομαι αλλά πιο πολύ το ταξίδι το ίδιο, ο ενθουσιασμός και η προσμονή του καινούργιου, του άγνωστου. Η φωτογραφική μου μηχανή δεν λείπει από την τσάντα μου αν και κάποιες φορές διαλέγω να μην φωτογραφίσω αλλά να κρατήσω τη μοναδική αυτή στιγμή στη μνήμη μου, αυτές είναι οι πιο πολύτιμες εικόνες μου.

..... Η συνέχεια στο Καλημέρα 4/2024

Χαιρετισμούς από την Τασκένδη

**Και εις ανώτερα απόφοιτοι
του UNYP!**

